Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, [БУРЯ]ДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 205 (17328) | 1986 оной сентябриин 5, пятница | Сэн 3 мүн.

ТАРЯА ХУРЯАЛГАДА БУХЫ ТЕХНИКЭЕЭ ГҮЙСЭД, ҮНДЭР БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР АШАГЛАЯ!

...ланхайбди,—гэжэ П. П. Ламинов харюусаба.

Тус отделениин таряалангай газарта 850 гектар орооhото

Совхозой 26 комбайнуудые түлишэ-түрхилгын 3, техническэ заhабарилгын 4 автомашинанууд хангана. Совхозой

гэнь 7 мянган центнерhээ дээшэ орооhото ургамалнуудые хадаха уялга абанхай. Нёдондо Ф. Е. Мартынов 5

...АДАЙ ЗАЛААТАҺАН ТАРЯАН СОО

ургамалнууд таригдаhан байнэ. Тэрэ үдэр 33 гектар газарай обёос, 50 гектар газарай горох, 150 гектар шэниисэ хуряагдаад байгаа hэн. Ургасаяа гээнгүй, саг болзор соонь хуряаха шухала гэжэ Г. Д. Сыренов харгыдаа хөөрэнэ.

Удангүй Загтадай отделениин полевой стан дээрэ хүрэжэ ерэбэбди. Газаань табан комбайн жэрылдэнэ. Комбайнернууд хоол барихаяа ерээ юм байна гэжэ тухайлбабди. Үнэхөөрөө, гэр соо орохоходомнай, тэдэнэр халуун хоол барижа байба. Удаань совхозой ахамад агроном Г. Д. Сыренов ажал хэрэгүүдэ тухайгаа тобшохоноор хэлээд, үшөө эршэтэйгөөр ажаллаха, шамдаха тэгаар зорилгонуудые ургаса хуряалгын урда табиба. Агрономой хэлэhэн үгэнүүдые комбайнернууд нэгэн дуугаар дэмжэбэ.

— Таряалангаймнай ургасын зарим хуби унашанхай. Тиимэhээ унаhан хүсэгүүдые нэгэ хажууhаань сабшанабди. Энээнhээ боложо, хүдэлмэримнай уняагайрна, — гэжэ комбайнер В. А. Пермяков хэлээ hэн.

Саянай совхоздо таряа хуряалга түлэг дундаа: гурбан звено эмхидхэгдэнхэй, үрэ түгэсөөр ажаллажа байна.

ФОТОРЕПОРТАЖ

ажалшад бүхыдэнь 38 мянган центнер орооhото ургамалнуудые хуряажа абаха уялгатай. Тиихэдэ тэрэнэйнгээ 3 мянгыень гүрэндэ тушааха юм. Харин загтадайхид бүхыдэнь 13250 центнер орооhото ургамалнуудые хуряаха уялгата даабари абанхай. Эндэхи отделенидэ 19 жэлэй туршада комбайнераар ажаллажа байhан дүй дүршэлтэй механизатор Ф. Е. Мартынов звеноё даагшаар томилогдонхой. Тэрэнэй хүбүүн Николай эсэгэдээ hажааажа, баhал комбайнер мэргэжэлтэй юм. Нүүлшын хоёр жэлдэ тэрэ комбайн жолоодоно.

— Хүбүүмни түрүүн гурбан жэлэй туршада намтаяа штурвальнаар ябалсаа. Hэhэ бага дүршэхэдэнь, комбайн даалгаа hэмди,— гэжэ эсэгэнь хүбүүн тухайгаа омогорхон хөөрэнэ.

Энэ намартаа бага Мартыновой сэрэгэй албандэ мордохо юм. Эсэгэ хүбүүн хоёр социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Абатаяа мүрысэхэ гэhэн зорилго Николай урдаа табинхай. Эсэ-

мянганhaa дээшэ таряа хадаhан юм. Звеногой гэшүүд В. А. Пермяков, Ю. Б. Крюков, И. П. Ермаков болон бусад нүхэд шударгы эрмэлзэлтэйгээр ажаллана. Совхозой таряа хуряалгын гурбан звено, тэрэ тоодо Ф. Е. Мартыновай звено бригадна подрядай гуримай ёhoop хүдэлмэриеэ ябуулна.

— Бидэнэр хэн нэгэнэйнгээ комбайнай эбдэршэхэдэ, бултадаа оролдолго гаргадагбди. Зарим ушарта заhабарилгын бригадын хүрэжэ ерэтэр комбайнаа заhажархёод ажаллажа байхаш. Дүршэлтэй заhабарилагша П. Д. Пермяков, гагнууршан Г. К. Колобщиков, слесарь П. Н. Уланов гэгшэд саг үргэлжэ туhа хүргэжэ байдаг. Сүлөөтэй сагтаа үдэшэнүүдтэ амарhандаа, телевизор харадагбди, газета, журнал, номуудые уншадагбди. Нүүдэлмнай библиотекарь Н. Ф. Пермякова улаан булангыемнай хэдэн жэлэй туршада шэмэглэдэг юм, — гэжэ залуу комбайнер Н. Мартынов хөөрэбэ.

— Байгша оной таряан ажалые богони болзор соо дүүргэжэ, гүрэндэ таряа худалдаха түсэбтэ даабаринуудаа бэелүүлхэ талаар Хяагтын районой ажалшадай, Зэдын районой Ленинэй ор-

денто Борьёогой совхозой, мүн Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай үүсхэл, тэдэнэй социалис уялганууд тухай республикынгаа газетэнүүд дээрэhээ уншаа hэмди. Энэ шухала кампаниие эмхитэй hайнаар, түргэноор үнгэргэхэ тухай үүсхэл гаргаhан уряаень hайшаан дэмжэнэбди. Гансашье дэмжэнэ бэшэ, мүн энэ үүсхэлээр эхилhэн республиканска социалис мүрысөөндэ оролсохо тухайгаа звеногоймнай гэшүүд мэдүүлээ бэлэй. Харюусалга ехэтэй ажалда хабаадалсажа байhан механизаторнууднай таряагаа саг болзортонь, эрхим шанартайгаар, гээлтэ хорлолтодо оруулангүйгөөр абаха гэжэ мүноо шармайна гэшэ. Мүноо намарнай түргэноор түлэгтөө орошобо. Хура бороон байд гээд ороно. Юрэдөө, бидэ механизаторнууд, бидэнhээ дулдыдаха бүхы юумэ хэхэ гэжэ хамаг арга боломжонуудые хэрэглэнэ гээшэбди. Саашадаа хуряалгынгаа хүдэлмэриие түргэдхэхэ гэжэ

байhан хүсэеэ элсүүлхэбди,— гэжэ Ф. Е. Мартынов хэлэбэ.

Саянай совхозой ахамад агроном Г. Д. Сыренов залуу мэргэжэлтэн юм. Тэрэ үдэр халюуран харагдажа байhан таряан агрономой түрүүшын ургаса болоно. Муу бэшэ ургаса гэжэ абаhaap лэ хэлэхэдэ, алдуу болохогүй ааб даа.

Хээрын станhaa гарахадамнай, харгын хойгуур хахалагдаhан намарай газар дээрэ районой «Агрохимия» нэгэдэлэй комплексно тусхай бригада наг шэбхэ гаргажа байба. МТЗ-5 түхэлэй тракторнууд хүнхинэн ерэжэ, шэбхэ тараан хаяна. Нэгэ гектар газарта 60 тонно шэбхэ гаргагдаха ёhотой юм. Энэ хадаа Саянай совхозой ажалшадай ерээдүйн ургасын эхин гээшэ.

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Талын онгосонууд тамарна. 2. Ажахын түрүү жолоошон, залуушуулые hурган хүмүүжүүлэгшэ А. Ш. Обонов.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

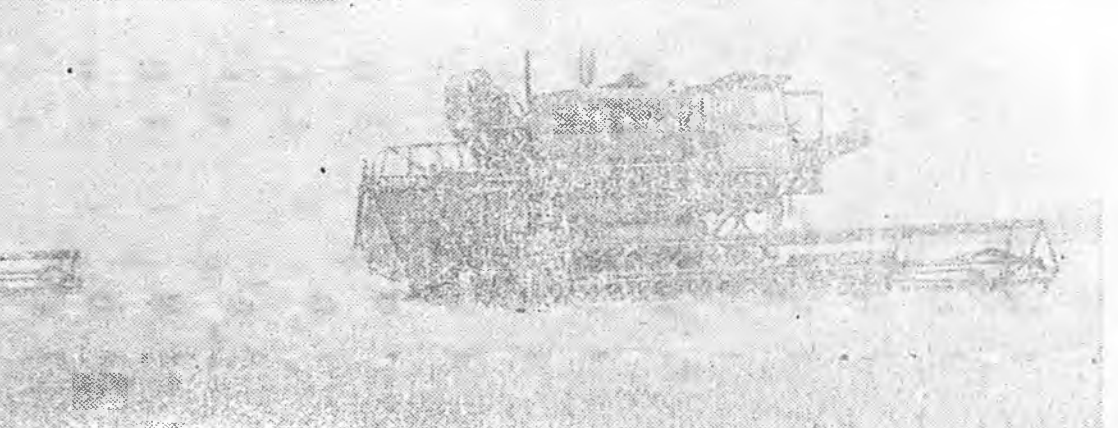

ГОЛ ЗОРИЛГОМНАЙ ГЭЭШЭЭ!

hэн. Сагай уларил манай таряашадай урда шанга шалгалта табяа. Хэды тиимэ байдалай тохёолдоошье hаань, механизаторнууднай хабарайнгаа тарилгые богони болзорто үнгэргөө бэлэй.

Үнгэрhэн зун ехэл хуурай, халуун байжа, ургасада бага бэшэ hаад ушаруулаа. Мүнөө таряалан дээрэ нёдондоноихидо хүрэхэгүй ургаса гаранхай. Таряан эртэ эдеэшээ. Тиимэhээ урда жэлнүүдтэ орходоо, 20 үдэрөөр урид хуряажа эхилээбди.

Энэ харюусалгатай хаhадаа тракторно-таряан ажалай хоёр бригада эрхим бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерээ. Илангаяа хоёрдохи бригадынхидые онсолон тэмдэглэхээр. Эндэ муу бэшэ таряан ургаа. Юрэдөөл, түсэбсэр хараалагдаhан ургасаяа хуряажа абаха ёhотобди.

hүүлэй үедэ хура бороон ехээр орожо, таряа хуряалгада hаад ушаруулжа эхилбэ. Мүнөө комбайнуудай поли дээрээ гаража шадахаяа болинхой. 1450 гектар шэниисын полиин гурбанай нэгэ хубиин ургасань баал болгон сабшагданхай, гүрэнэйнь 300 гектарынь хадагдан сохигдонхой. 243 гектар дээрэhээ горох, 199 гектарай кукуруза хуряагдажа абтаа. Хара таряагаа хуу унагаанхайбди. Обёосо хадажа эхилбэбди.

Сагаан-Нуурай тракторна бригадын шэниисэ элhэнэйхидэ орходоо яhала hайн. Мүнөө эндэhээ гектарай 12 центнер ургаса абтажа байна.

Бидэ таряа хуряалгаяа ажалай 25 үдэрэй туршада түгэсхэхөөр түсэблэнхэйбди. Хэды хура борсогой hаад ушаруулаашье hаань, хараалhан графигаа баримталха ёhотойбди. Юуб гэхэдэ, мүнөө энэ хэрэгтэ 15 комбайн, 7 автомашина, 6 трактор хабаадуулагдана. Ажалай журам hайжаранхай. Механизаторнууд абаhан продукциингаа зэргээр тоосоогоо абаха хадаа энэ хүдэлмэри hайн шанартайгаар үнгэргэхые оролдоно гээшэ.

Г. ГАЛСАНОВ,
Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой агроном.

...ЭЙ АЖАХЫН ...

ҮНЭТЭ САГАА АЛДАХАГҮЙ

Ивалгын, Хориин, Сэлэнгын, Прибайкалиин, Загарайн районуудай колхоз, совхозуудhаа тушаагдаhан эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүр 346—376 килограммда, Баргажанай, Хурамхаанай, Хяагтын районуудhаа худалдагдаhан хонин бүхэн 37—38 килограмм байба. Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо мал шахан таргалуулха хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдаа. Эндэhээ тушаагдаhан 1231 хониной толгой бүриин шэгнүүр 48 килограммда хүргэгдөө гэхэ гү, али тушаагдаhан бүхы хонидой 95 процентнь таргал гэhэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Гэхэтэй хамта Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Тарбагатайн, Хориин районууд нёдондоноихидо орходоо гүрэндэ тушааhан хониной голоо шэгнүүрые доошолуулжархёо. Сэлэнгын, Зэдын районуудhаа абтаhан хонин бүхэнэйнь шэгнүүр миил 28—30 килограмм бсолоо.

Республикын колхоз, совхозууд гүрэнэй түсэб дүүргэхын тулада сентябрь hара соо 13.500 тоннohoo бага бэшэ мяха худалдаха ёhотой. Ушар тиимэhээ энэ hарын түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, тусхай табигдаhан графигай ёhoop мяханай комбинадта хүндэ шэгнүүртэй мал тушааха болоно. РАПО-нуудай, райзаготинспекцинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд мяханай комбинадуудта, мал шахан таргалуулдаг совхозуудта эльгээгдэхэ үхэр, хонидоо шэлэн олохо хэрэгтэй үдэр бүриин анхарал хандуулха уялгатай.

Сентябриин нэгэнэй байдалаар, нёдондоноихидо орходоо, гүрэндэ 14.340 тонно ехэ hүн тушаагдажа, республикын олонхи районууд гурбан кварталайнгаа түсэбые болзорhоонь урид дүүргөө. Түйлэгдэhэн энэ амжалтаараа hанаагаа амаржа оголон болохогүй. hүүлэй үдэрнүүдтэ зарим колхоз, совхозуудай тоhоной заводто hү худалдалгаяа доошолуулжа байhан тухай мэдээсэл абтана. Мүнөө болотор hүнэй олохон фермэнүүд үбэлэйнгөө байрада буугаадүй, тэндэхи тэжээл буйлуулдаг цехүүдынь заhабарилагдаагүй байhaap. hаамхай үнеэд ногоон тэжээлээр хангагданагүй. Илангаяа Хяагтын, Баргажанай, Кабанскын, Хориин районуудта hү үйлэдбэрилгэ эрид доошолонхой. Тиимэhээ эдэ үдэрнүүдтэ hү hаалиин бүхы фермэнүүдэй малые үбэлжөөндэнь асарха, тэжээл буйлуулдаг цехүүдээ хүдэлгэжэ эхилхэ, фермэнүүдэй коллектив, hаалишан бүхэндэ намарүбэлэй үедэ hү haaxa ба худалдаха талаар үдэр бүриин, арбан хоногой даабари үгтэхэ ушартай. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энэ хэрэгэй түлөө үдэр бүриин анхарал хандуулха болоно.

Республика дотор гүрэндэ нооhо тушааха түсэбэй дүүргэлтэ бэрхэтэйхэн байдалда оронхой. Мүнөө болотор зарим колхоз, совхозууд Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадта ноohoo дууhан асарааагүй байhaap. Үмсын хонидой ноohoн гүрэндэ гүйсэд тушаагданагүй. Потребкооперациин бэлэдхэгшэд холын фермэ, отара, участогай айл бүхэнhөө ноohо тушаан абаха хүдэлмэреэ саг соонь ябуулнагүй. Бухы колхозн**и**гуудые, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые, нютагуудай алба хаагшадые гүрэндэ ноohо тушааха хэрэгтэ хабсадуулха талаар сельскэ, сомоной Соведүүд бодото хэмжээ абанагүй.

Район, колхоз, совхоз бүхэнэй мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ заатагүй бэелүүлхын тулада партийна, совет, хүдөө ажахын органууд үнэтэ сагаа гээнгүйгөөр тодорхой хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКЦИ ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ЮhЭН hАРЫН ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1986 оной сентябриин 1-нэй мэдээн

(түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Районууд	hүн	Мяхан	Ноohoн
Хойто-Байгалай	114	113	—
Түнхэнэй	105	102	39
Ивалгын	87	102	70
Загарайн	86	101	40
Кабанскын	81	91	—
Тарбагатайн	80	87	61
Прибайкалиин	74	92	—
Яруунын	73	102	84
Бэшүүрэй	69	102	55
Баунтын	67	121	—
Хурамхаанай	67	102	93
Хориин	65	97	89
Мухар-Шэбэрэй	61	99	83
Хэжэнгын	61	90	75
Баргажанай	57	113	91
Захааминай	57	97	90
Хяагтын	56	101	89
Сэлэнгын	48	98	87
Зэдын	44	94	85
Ахын	6	84	94

ТАСС ШЭНЭ hОНИН

ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

КПСС-эй ЦК-гай таhагууд сентябриин 3-да зүблөө хэбэ. Ажалшадай экономическа hуралсалай асуудалнуудые даадаг СССР-эй ба РСФСР-эй министрнүүдэй, Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор, КПСС-эй ЦК-гай, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай, КПСС-эй ЦК-гай дээгэдэхи Бүхэсоюзна политическэ гэгээрэлэй байшангай, hалбари hалбариин профсоюзуудай ЦК-нуудай, «Знание» бүлгэмэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд эндэ хабаадаа.

КПСС-эй ЦК-гай Пропагандын таhагые даагшын нэгэдэхи орлогшо П. Я. Слезко элидхэл хэбэ.

«1986—1987 онуудай hуралсалай жэлдэ ажалшадай политическэ ба экономическа hуралсалые эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые дүүргэхэ талаар министерствэнүүдэй ба албан зургаануудай, ажахынуудай ба профсоюзуудай органуудай зорилгонууд зүблөөн дээрэ хэлсэгдээ. Партиин XXVII съездын материалнууд ба документнүүдые, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй материалнуудай ба документнүүдэй, арадай ажахын элдэб hалбаринуудай онсо шэнжыень харааада абажа, үйлэдбэриие түргэдхэн хүгжөөхэ, политическэ ба экономическа hуралсалые хубилган шэнэдхэхэ бэлэдхэлэй асуудалнуудые гүнзэгыгөөр хаража үзэбэ.

(ТАСС).

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН, САБШАЛАН ДЭЭРЭ

РОСТОВ-на-ДОНУ. Зунайхяараа халуун шанга наран ба хуурай hалхин сеялкын агрегадуудай ябахаар харгынуудые Дон шадархи үргэн ехэ полинуудта сагhaa урид гаргаба. Хойто районуудай механизаторнууд намарай тарилгаяа область соогоо түрүүлэн эхилэнхэй. Хүдөө hууринай ажалшад гол таряалангуудтаа хүдэлхөөр мантан томо оньhожоруулагдамал отряд эмхидхэбэ, 20 мянган сеялкэ, 4,5 мянган тарилгын элдэб комплекснууд бэлэн. Тэдэ 20 миллион гектарhaa үлүү газарта үрэhэ хүрэнгэ оруулха юм. Тэдэнэй хахадыень паарнууд эзэлхэ.

КУРГАН. Курганска областиин үбэлэй таряалан дээрэ халуун хаha дүүрэнтэбэ. Газар ажалшадые халуун анхаралайнь түлөө хара таряанай үндэр ургасаар харюулба. Уралай саанахи дайдада «Чулпан» гэжэ сорт тон hайнаар таараха байна гэжэ тодороо. Мичуринай нэрэмжэтэ колхоздо тэрэ гектар бүхэндэ 40 центнер орооhо үгөө. hүүлэй үедэ үбэлэй ургамал Уралай саадахи дайдын урдахи тала руу дэлгэржэ байнхай. Элhэлиг газартай, хуудам hалхинда ходоро үлеэлгэдэг талануудта хара таряа ургуулхадаа кулисна паарнуудые, хүрьhэ урбуулангүй хахалдаг зэбсэгүүдые ба бэшэшье хүрьhэ хамгаалдаг агротехникэ хэрэглэнэ. Энэ ажахыда хара таряанай поли хабарай шэниисэдэ орходоо, hураггүй үлүү hайн ургаса үгэнэ.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Хойто Осетиин ажахынуудта хартаабха ургуулгада индустриальна технологи хэрэглэдэг болонхой. Эндэ хартаабха хуряалга түлэг дундаа. Түрүү арга хэрэглэhэнэйнгээ ашаар газар ажалшад үндэр hайн ургаса абажа байна: тусхай подразделенинүүд гектар бүриhөө 250—300 центнер ургаса хуряана. Поли дээрэ хартаабха контейнернүүд соо хэгдэжэ, худалдаа наймаанай ба тушаан абалгын пунктнуудта саашаа болбосоруулагдахаар эльгээгдэнэ. Олон ажахынууд полиhoo холо бэшэ хадагалдаг газар түхеэрэнхэй, тиихэдээ продукциие хэрэглэгшэдтэ баазанууд руу заал hаа эльгээнгүй, сэхэ хүргэхэ аргатай болоо юм.

УСТИНОВ. Удмуртиин таряашад хартаабха хуряалгадаа үргэнөөр оронхой. Талмайнуудай хахадhаань ехэнхидэ энэ культура индустриальна технологи хэрэглэжэ ургуулагдаа. Тиихэдээ энэ арга түсэбhөө холо үлүү ургаса абаха арга олгоо. Зорюута бэлэдхэгдэhэн хадагалалгын газарнуудта эльгээгдэхэhээ гадна, городой ажаhуугшадта худалдагдахаар сэхэ поли дээрэhээ эльгээгдэнэ.

ГРОЗНЫЙ. Чечено-Ингушетиин ажалшад кукуруза хуряалгаяа эхилбэ. «40 лет Октября» совхоздо КПСС-эй XXVII съездын делегат Б. Кодзоевой даадаг подрядна звено хүдэлмэридөө жэшээ харуулан ябана. Ашаг үрэ ехэтэй технологи шадамараар хэрэглэн, түрүү коллектив байгша оной орёо хүндэ эрхэ байдалда баян ургаса ургуулжа шадаа. Мүнөө тэдэнэр 400 гектарай гектар бүхэнhөө 115 центнер орооhо абахаар хараална. Хадын хизаарта кукурузын плантацинууд 40 мянганhaa үлүү гектар газар эзэлэнхэй юм. Энэ бүхы талмай подрядна тусхай звено ба бригадануудта даалгагданхай. Олонхи коллективүүд хоёрдохи хадалгаяа долоон хоног соо дүүргэхээр уялга абанхайнууд.

УРААЛ, СИБИРЬ болон ХОЙТО КАЗАХСТАНДА таряа хуряалга үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Энэ ехэ тэмсэлдэ хэдэн арбаад мянган хүн, техникэ үргэнөөр хабаадана.

Таряа хуряалга сагай уларилай олон бэрхэшээлнүүдэй оршондо ябуулагдана: хүйтэн, hалхин, хура бороо hаатуулна, hүниндөө бууhан түрүүшын хюруу түргэлхые баадхана. Энэ оршондо механизаторнууд сэлмэг үдэр, час бүхэниие үндэр бүтээсэтэйгээр хэрэглэхые оролдоно, олонхи районуудта механизаторнууд хоёр халаанда ажаллана.

Таряалангай үргэн ехэ талмайда hайн ургаса ургуулагдаа, гүрэндэ орооhо таряа худалдаха түсэбөө дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ арга хаа хаанагүй бии. Энээн тухай Новосибирскдэ болоhон партийна, совет органуудай, агропромышленна комитедүүдэй, орооhо талханай продуктнуудай управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ.

Зүүн зүгэй районуудай ажахынууд таряа хуряалгада бэлэдхэхэдээ, ургаса хуряалга үнгэргэхэдөө, гүрэндэ худалдахадаа нилээд ехэ туhаламжа абаhан байна: гүрэн түрэ эдэ ажахынуудта техникэ болон бусад ноосэнүүдые элбэг ехээр эльгээгээ. Эдэнь олонхи районуудта үрэ ехэтэйгээр ашаглагдана.

Намарай сагта таряашадта таарамжатай зохид үдэрнүүд үсөөн лэ байдаг гээшэ. Сагаа гамтайгаар, үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглаха нэгэл арга бии. Үнгэрэгшэ долоон хоногто зүүн зүгэй районууд нилээд үндэр дүнгүүдые туйлаа: тэдэнэр 10 миллионhoo үлүү гектар талмайн таряа хуряагаа.

Бухыдөө орон доторнай орооhото болон орооhото-бобово ургасанууд 78,8 миллион гектар талмайда унагаагдаад байна. Хадагдаhан талмайн ехэнхи хубидань таряан сохигдожо абтаа.

Тэжээл бэлэдхэлгэ үргэлжэлhөөр. 68,9 миллион тонно үбhэн, 68,4 миллион тонно сенаж, 5,1 миллион тонно ногооной гурил бэлдэгдэнхэй.

Силос даралга эршэдэжэ байна. Даб дээрэ 84,9 миллион тонно силос бэлэдхэгдэнхэй. СССР-эй Госагропромой мэргэжэлтэд холимол силос бэлэдхэхэ асуудалда онсо анхаралаа хандуулхые дурадхана.

Нэгэн доро ерээдүйн ургасада бата найдамтай үндэhэ hуури табиха хэрэгтэ ажахынууд анхарха болоно. 13,7 миллион гектар газарта намарай тарилга хэгдээ, 2,5 миллион гаран гектарта намарай паар хахалагдаба.

А. ФИЛАТОВ,
ТАСС-ай корр.
(ТАСС).

Москва.

ГЕРОЙН ТҮРЭhЭН НЮТАГТА

НОВОКУЗНЕЦК (Кемеровскэ область). (ТАСС-ай корр).

Нүүрhэ малталгала ажалай эгээн үндэр бүтээсэ түйлахын түлөө Кузбассай горнягуудай коллективүүдэй мүрысөөнэй манлайда олон жэлнүүдэй туршада Егор Иванович Дроздецкиин хүтэлбэрилдэг бригада дабшадаг юм. Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлээ урагшатай hайнаар эхилhэн энэ коллектив газар доро нүүрhэ малталгые комплекснoop оньhожоруулгада эхи табиhан, хадын баялигые ашаглаха мүнөө үеын шэнэ техникые эгээн түрүүн туршаhан, хэдэн олон бүхэсоюзна болон дэлхэйн рекорднуудые туйлаhан габьяатай. Нүүрhэ улам ехээр малталгыэ хангаха талаар эрхим амжалтануудые туйлаhанайнгаа, хадын ашагта баялигуудые малтадаг техникые үрэ ехэтэйгээр ашаглаhанайнгаа, ажалай баатаршалга гаргаhанайнгаа түлөө бригадир Социалис Ажалай Герой гэhэн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэhэн юм.

Е. Дроздецкиин шахтерой намтарай эхилhэн, мүнөө үргэлжэлжэ байhан Новокузнецкдэ Геройн бронзо бюст табигдаба. Энэ бюст СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай ёhoop табигдаа. Скульптор В. Аксенов, архитектор С. Малвуев гэгшэд энэ бюст урлаhан байна.

Бюст нээлгэн дээрэ олониитын түлөөлэгшэд, ажалай талаар Геройн нүхэд үгэ хэлээ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

СЪЕЗДЫН ХАРАА ШЭГЛЭЛЭЭР

ШАНГА ЭРИЛТЭТЭЙГЭЭР, ЭБСЭШЭГҮЙГӨӨР

ҮЙЛЭДБЭРИЛЭН гаргаһан продукциин, капитальна барилгын шанар эрид һайжаруулха, даабари болон уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ талаар Хойто-Байгалай районой промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй коллективүүд һүүлэй жэлнүүдтэ бага бэшэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэһэн байна. Ажалша коллективүүд районой партийна организациин хүтэлбэри доро шэнэдхэн хубилгалгын түрүүшын алхамуудые бэелүүлжэ эхилбэ. Урагшаа дабшаха ябадалдамнай һаад ушаруулдаг зүйлнүүдые, хуушанай ёһо заншал, гурим баримталалгые үндэһөөрнь хубилгажа, түрүү дүй дүршэл, эмхидхэлэй онол арганууды е ажабайдалдаа зоримгойгоор нэбтэрүүлхэ асуудалда партийна эхин организацинууд, коммунистнууд, хүдэлмэрилэгшэ бүхэн хүсэл оролдолгоёо зорюулха гэжэ эрмэлзэнэ.

Районой партийна организаци коммунистнуудайнгаа эдэбхитэй хэбаадалгатайгаар энэ шухала хэрэгые шиидхэлгэдэ шууд сэхээр хам оробо гэхэдэ, алдуу болохогүй. Коммунистнуудай эдэбхитэйгээр, оролдосотойгоор хүдэлдэг газарта коллектив дотор эбтэй эетэй, нүхэд ёһоной байдал тогтоогдожо, һайн үрэ дүн түйлэгдэдэг гэшэ. Тиимэһээл бидэ һайн бэлэдхэлтэй, дүршэлөөр баян, эмхидхэхы шадабаритай, энэрхы, налуу сэдьхэлтэй коммунистнуудые хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлнэбди.

Хоёр жэлэй саада тээ залуу коммунист, багшаар хүдэлжэ байһан Г. М. Родионовые «Тыйский» совхозой директорээр дэбжүүлээ һэмди. «Энэ тушаал даажа бирахагүй байха» гэжэ һанаһан, этигэжэ ядаһан хүнүүд бии һэн. Г. М. Родионов түрүүшын үдэрһөө хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы бэлигтэй, эрилтэ ехэтэй хүн байһанаа хэрэг дээрэнь харуулжа эхилээ. Совхозойнгоо хүдэлмэришэдтэй, мэргэжэлтэдтэй нягта холбоо барисаатайгаар хүдэлнэ. Хамаг асуудалнуудые шиидхэхэдээ, эгээл түрүүн бусад нүхэдтэеэ зүбшэн хэлсэдэг, тэдэнэйнгээ һанал бодолые мэдэжэ абадаг заншалтай. Хүдэлмэришэдэй һуудал байдалые һайжаруулха зорилготойгоор байрын гэрнүүдые олоор барюулна. Г. М. Родионов мүнөө үеын эрилтэдэ таарама хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэ. Энээнэй ашаар «Тыйский» совхозой ажалшад гүрэндэ һү, мяха худалдаха даабариия холо үлүүлдэг болонхой юм. Байгша оной июлиин 1-дэ гүрэндэ һү, мяха худалдаха жэлэйнгээ даабариие дүүргэһэн тухайгаа элидхээ һэн. Жэлдээ үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һаадаг һаалишад совхозой коллектив соо хүмүүжүүлэгдэнхэй.

Коммунист Г. М. Родионов хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ шанга эрилтэ табижа, тэдэниие зүбөөр хүтэлбэрилхынгөө хажуугаар, тэдээн тушаа ехэ һаналаа табидаг, эли болохоор туһалдаг, дэмжэдэг байна. Байгша оной май һарада партиин горкомууд болон райкомуудай нэгэдэхи секретарьнарай семинар манай райондо үнгэргэгдөө бэлэй. Энэ семинарта хабаадагшад «Тыйский» совхозой байдалтай танилсаһан, һайн сэгнэлтэ үгэһэн юм. Тус ажахы хэдэхэн жэлэй саана эмхидхэгдэһэн залуу коллектив. Хэрбээ залуу хүтэлбэрилэгшэ Г. М. Родионов саашадаа иимэ эрмэлзэлтэйгээр даажа абаһан коллективээ хүтэлбэрилжэ ябаа хадаа, ойрын лэ сагта совхозоо түрүү ажахынуудай зэргэдэ гаргаха байна.

Анатолий Дмитриевич Антиповай нэрэ солые мэдэхэгүй хүн БАМ-ай Буряадай участок дээрэ олдохогүй хаш. А. Д. Антипов БАМ-ай барилгада түрүүшын үдэрһөө хабаадалсана. Бригадираар, мастераар, прорабаар хүдэлһэн байна. Даажа ябаһан участогтань ажалай үндэр бүтээсэ ходо түйлэгдэдэг, бүхы объектнүүд заагдаһан болзор соо эрхим шанартайгаар тушаагдадаг байха юм. Коммунист А. Д. Антипов сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэйгөө үгэеэ ойлголсожо ядадаггүй. Хэдэн жэлэй саада тээ нүхэр Антиповые Буряадай участогай томо поезднуудай нэгэн болохо барилга-хабсаралгын 703-дахи поездын начальнигаар дэбжүүлээ һэмди.

Энэ поездын хүдэлмэрилэгшэд байрын гэрнүүдые, социально-соёлой байшангуудые, промышленна томо томо объектнүүдые бодхооно. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариие 3 жэл 6 һарын туршада дүүргээ бэлэй. БАМ-ай объектнүүдые саг болзортонь, эрхим шанартайгаар ашаглалгада тушааһанайнгаа ашаар үйлэдбэридөө 600 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулһан байха юм. КПСС-эй Северобайкальскын горкомой дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябана. Поездын начальник А. Д. Антипов коммунистнуудтаа, ажалайнгаа түрүүшүүлдэ түшэглэн, социалис мүрысөө дэлгэрүүлнэ, түрүү онол арга, оньһон техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Ажахын тоосооной гэхэ гү, али бригадна подрядай гуримаар бүхы ажалайнгаа 71 процентые хэдэг болонхой. Долоон һарын туршада үйлэдбэридөө 300 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа. А. Д. Антипов хадаа зохёохы, бодомжотой, мадэсэ ехэтэй, мүнөө үеын ёһотой хүтэлбэрилэгшэ байһанаа хэрэг дээрээ харуулжа ябана.

КПСС-эй Северобайкальскын горком коммунист А. Д. Антиповые барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын начальнигаар дэбжүүлхэдээ, халташье алдуу гаргаагүй гээд хэлэхэ байнаб. КПСС-эй XXVII съездын хараалһан хурдадхалгын стратегиие поездын коллектив амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. 1987 ондо бүхы ажалаа бригадна подрядай гуримаар бүтээдэг болохо түсэб тус поездын хүдэлмэришэд зохёожо дүүргэбэ.

Кадрнуудые зүбөөр шэлэн томилхо гэшэ ехэ удха шанартай асуудал. Хойто-Байгалай районой партийна организаци гурба мянга гаран коммунистнуудтай. Энэ ехэ хүсэн гэшэ ааб даа. Тэдэнэрые эгээл харюусалгатай, шухала удха шанартай, үйлэдбэриин участогуудта тааруугаар хубаарилан табиха, һурган хүмүүжүүлхэ асуудалнуудта анхаралаа хандуулха ёһотой болонобди. Гэбэшье хамаг юумэн манай һанаһан соо бүтэнэгүй. Энэнь муу гэшэ бээз. Хэн нэгэ коммунистые шэнэ хүдэлмэридэ дэбжүүлхэдээ, бидэ тэрээнтэй ёһоор, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэнгүйгөөр, яаран, тэбдэн шиидхэжэрхидэг муутайбди. Тиигэжэ һэбхи ябадалтай, харюусалгагүй, коммунистын үндэр нэрые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр сахиха гэжэ оролдодоггүй хүнүүдые совхозой директорээр гү, али поездын, колоннын начальнигаар томилхые дурадхаха ушарнууд тохёолдоно.

Коммунист В. К. Суворовые барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын начальнигаар табиһан байгаабди. Дааһан тушаалдаа хайша хэрэгээр хандадаг, хүдэлмэришэдтэйгөө уулзадаг, хөөрэлдэдэггүй, ажабайдалаарнь һонирходоггүй, хара амяа хараад лэ ябадаг хүн байшоо. Захиралтануудые гаргахадаа, саарһан дээрэ гараа табихадаа хүтэлбэрилхы уялгаяа дүүргэнэб гэжэ тэрэ һанадаг байгаа. Хүдэлмэришэдэй ажалые шалгаха, харахагүй, эрилтэ табижа шадахагүй поездын начальнигтай эбсэжэ болохоор бэшэ һэн. Юрын хүдэлмэришэнһөө поездын, трестын начальник, горкомой секретарь, министр хүрэтэрөө һанал бодолоо хубилгаха, шэнэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гэһэн эрилтэ партимнай мүнөө табижа байна.

Барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын коллектив Северобайкальск городто һүнэй завод барижа, үнгэрһэн жэлдэ ашаглалгада тушаагаа. Энэ заводой барилга хэхэдээ, табигдаһан проектыень бүдүүлигээр хазагайруулһан, муу шанартайгаар ехэнхи хүдэлмэреэ хэһэн байһаниинь элирүүлэгдээ. Коммунист В. К. Суворов дааһан тушаалдаа хайша хэрэгээр хандажа, заводой барилгые эрхим шанартайгаар бүтээхэ эрилтэ дүүргэжэ шадаагүй. Энээнһээ боложо, заводой цехүүд соо заһабарилга-хабсаралгын хүдэлмэри хоёрдохиёо хэгдэжэ, гүрэнэй мүнгэн үлүү ехээр гаргашалагдаа. В. К. Суворов зүб тобшолол хэжэ, дутагдалнуудаа усадхаха гэжэ халташье оролдоогүй. Заһархаяа болиһон хүтэлбэрилэгшые хүдэлмэриһөөнь сүлөөлхэ ушартай болообди.

Барилга-хабсаралгын 581-дэхи, 651-дэхи поезднуудай, «АрмянБАМстрой» поездын, Северобайкальскын ой модоной ажахын, Уоянай барилгын материал гаргадаг комбинадай, оньһожоруулагдамал 137-дохи колоннын коллективүүд шэнэдхэн хубилгалгые үшөөл һулаар бэелүүлжэ байна. Эдэ коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, коммунистнууд сагай эрилтэдэ таарамаар хүдэлхэ, журамаа шангадхаха гэжэ һанаата болоногүй. Саашадаа иигэжэ хүдэлжэ болохогүй. КПСС-эй горкомой пленум июль һарада үнгэргэгдэжэ, гээгдэлдэ ороһон коллективүүд шангаар шүүмжэлэгдээ, хангалтагүй байдалдань зохихо сэгнэлтэ үгтөө.

Манай Хойто-Байгалай районой партийна организаци коммунистнуудтаа түшэглэн, үйлэдбэри дээрэ дайралдадаг дутагдалнуудые хамтын хүсөөр усадхаха, гүрэнэй даабари болон уялгануудые заабол дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада районой промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй, БАМ-ай барилгашадай, транспортын, совхозуудай коллективүүдэй хэхэ юумэн угаа ехэ. Бидэ Байгалһаа Витим хүрэтэрхи түмэр харгые (450 километр) электрижүүлжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушааха даабаритайбди. Тэрэнэй 179 километрынь 1987 ондо ашаглалгада тушаагдаха. Түмэр замай станцинуудай, разъезднуудай, байрын гэрнүүдэй, социально-соёлой байшангуудай, промышленна предприятинуудай объектнүүдэй барилга түлэг дундаа ябуулагдана.

БАМ-ай тоннельнүүдэй барилга хурдадхагдаха. Байгалай тоннелиие ашаглалга улам нарижуулагдаха, Байгалай зрьеын, Кодарай тоннельнүүд энэ жэлдэ дүүргэгдэхээр хараалагдана. «БАМтоннельстрой» управлениин коллектив гол хүсэеэ Хойто-Муяын тоннелиин барилга дээрэ табинхай. Коммунист Г. В. Кузнецовой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив энэ жэлэй июнь һарада 203,5 метр тоннель малтажа, бүхэсоюзна рекорд түйлаа бэлэй. КПСС-эй XXVII съездын делегат Н. П. Дроваллиин бригадынхид шэнэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй даабари 1987 оной ноябриин 7-до дүүргэжэ, Агуу Октябриин 70 жэлэй алдарта ойе ажалай ехэ амжалтаар угтаха гэһэн уялга абанхай. Энэ түрүү коллективэй үүсхэлые Буряадай участогай барилгашад, районой ажалшад бултадаа һайшаан дэмжэнхэй.

Тоннельщигүүд партиин XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые болотоор бэелүүлжэ эхилбэ. Долоон һарын дүн сэгсэлон үзэхэдэ, тус управлениин бүхы коллективүүд даабарияа үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүнөө эндэ гээгдэлдэ ороһон нэгэшье коллектив олдохогүй.

Энэ табан жэл соо хүдөө ажахыдамнай ехэ хубилалта болохо юм. Сабшалан, таряалан 3800 гектараар үргэдхэгдэхэ, уһалууриин хэдэн түхеэрэлгэнүүд эндэ тодхогдохо. Һая эмхидхэгдэһэн «Бурводстройн» оньһожоруулагдамал колоннын, «Сельхозхимия» нэгэдэлэй отделениин хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд сабшалан болон таряалангай үрэжэлые һайжаруулха хүдэлмэри эхилбэ. 1989 ондо районоймнай ажахынууд 30 мянган центнер һү, 4 мянган центнер мяха гүрэндөө худалдадаг болохоор түсэблэгдэнхэй. Энэ хадаа хүнгэн бэшэ зорилго. Тэрэниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула бидэ мүнөөдэрһөө эрилтэеэ шангадхаха уялгатайбди.

Хараад үзэгты даа. Октябриин Революциин орденто «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив Буряадай участогай эгээл томониинь гэшэ. Энэ трестын хүтэлбэрилэгшэдэй ёһотоор оролдоболнь, хүдэлмэришэд тушаа һаналаа ходо табидаг байбалнь, байрын гэрнүүд бүри олоор баригдаха һэн. Байгша оной долоон һара соо 2400 дүрбэлжэн метр талмайтай байра ашаглалгада тушааха даабаритай аад, үнэн дээрээ оройдоол 60 дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые тушааба. Эгээл түрүүн юрын хүдэлмэришэд тухай анхаралаа табиха гэжэ парти бидэниие һургана. Тиин гэһээ зарим хүтэлбэрилэгшэд өөрынхеэрээл юумэ хэжэ байһаар. Бидэ һаяшаг трестые эрхилэгшэ коммунист А. П. Романовтай сэхэ рүүнь, залан шуудаар хөөрэлдөө һэмди. Дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхахаар үгэеэ үгөө.

Районоймнай бүхы ажалшад шэнэдхэн хубилгалгые ажабайдалайнгаа бүхы шатануудта бэелүүлгэ байна. Долоон һарын дүн хараад үзэхэдэ, яһала баясамаар, голхорхоор юумэнүүд бии. Хамтын хүсөөр дутагдалнуудаа усадхажа, имагтал урагшаа дабшаха ёһотойбди. БАМ-ай барилга дүүргэхэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушааха, БАМ-ай оршон шадарай газар дайдын баялигые ашаглаха гэһэн шухала зорилгые районоймнай коммунистнууд, бүхы ажалшад бэелүүлжэ байна.

А. МОЛИТВИН,
КПСС-эй Северобайкальскын горкомой нэгэдэхи секретарь.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ П...

У К А З

АВТОМОБИЛЬНА ХАРГЫНУУДЫЕ БАР... АШАГЛАЛГЫН НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПР... ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД... ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ ... ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕД... ШАГНАХА ТУХАЙ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ д... лон социалис уялгануудые бэелүүлгэдэ т... нуудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Шедеев Данил Семеновичые — Улаан-Үдэ хотын харгы ба- рилгын ... автомобили...

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРД...

Патрушев Николай Григорьевичые — Улаан-Үдэ хотын харгы барилгын 1-дэхи управ- лениин б... нист.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНА...

Скатов Юрий Ивановичые — Бабушкин хотын харгы заһа- барилга-барилгын 2-дохи уп- равлениин ... шинист.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕ...

Степанов Алексей Калистратовичые — Хяагтын харгы заһабарилга-барилгын участогай начальник.

Черкасов Михаил Николаевичые — Загарайн харгы заһабарилга-барилгын управ- лениин а... гын машин...

Шадрин И... — Баргажан... рилга-барил... ажахын то... бригадир.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН II ШАТЫН...

Ревенский Маркел Кирилловичые — Мухар-Шэбэрэй харгы заһабарилга-барилгын участогай авто... нист.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫ...

Алемасов Леонид Ефимовичые — Прибайкалиин харгы заһабарилга-барилгын управлениин бульдозерой машинист.

Зеленовски... горьевичые-... тын харгы ... управлениин ... шинистнүүдэ...

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» М...

Офонкиев Даша-Цырен Цыбикжаповичые — Захааминай харгы заһабарилга-барилгын участогай бу... нист.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ»...

Климанскас Антонас Иозо — Бэшүүрэй харгы заһабарилга-барилгын управлениин автогрейдерэй машинист.

Хиртуева ... нае—Улаан-Ү... ектно-сметн... гай начальн...

СССР-эй Верховно Совед... Түрүүлэгшэ ...

СССР-эй Верховно Совед... Секретарь Т. МЕ...

Москва, Кремль.
1986 оной августын 14.

Табан жэлэй габшагай барилганууд

ҮГ ЗАЛГАМЖАЛУУЛАН

Гусиноозёрскын ГРЭС-эй барилга дээрэ 5-дахи разрядай электро-хабсаргагша Е. Ф. Вяткинагай нэрэ хүндэтэйгөөр дурдагдадаг юм. Тэрэ барилгашадай ветерануудай тоодо ородог эгээл оролдосотой, ажалаа саг сооһь хэдэг эгээл журамтай хүнүүдэй нэгэн мүн. Гэхэһээ гадна гурбан шэрэг хүбүүдые хүмүүжүүлһэн энэрхы һайхан эхэ юм. Өөрынь Виталий, Павел хүбүүд эндэ ажалладаг. 1971 ондо Вяткинтан Гусиноозерскын ГРЭС хүдэлхеэр ерэһэн бэлэй. Талын ногооной элдин ургажа байһан Галуута Нуурай хооһон эрьеые тэрэ һайн һанадаг. Мүнөө тэндэнь — габшагай барилгын ажалай хүгжэм зэдэлнэ. Эндэ ерэхынгээ урда Вяткинтан Томь-Усинскын болон Ермаковскын ГРЭС-үүд дээрэ хүдэлһэн юм.

Вяткинтан барилгашанай мэргэжэлдэ дурлан дадахаһаа гадна гурбан хүбүүдээ өөһэдынгөө ажалай замаар ябуулхые хүсөө һэн. Тиигэжэ Виталинь һургуулияа дүүргээд, үлүү бодомжолжо, шалэжэ зобоогүй, эсэгынгээ — А. П. Вяткинай бригадада ерээ бэлэй. Удаань Павел ахынгаа жэшээе даган дабтаа. Саг гээшэ сахилгаандал түргэнөөр дэгдэжэ, хүбүүдшье дүршэлтэй, хүндэтэй хүдэлмэришэд болонхой. Түрэлхидөө нэгэтэшье голхоруулаагүй, зоримгойгоор ажаллаа. 1976 ондо гэр бүлэдэнь ехэ гашуудал болоо — эсэгэнь наһа бараа. Тэрэ үеын документнүүдые абаад харахада, хүбүүдынь гурбан хүнэй түлөө хүдэлжэ гараһан байна. Үдэрэйнгөө нормые 160—170 процент дүүргэдэг һэн. Иигэжэ үрэ бүтээсэтэ ажалаараа эсэгынгээ дурасхаалые сэргэһэн бэлэй.

Ажалай хатуужал гаргуулжа, бэрхэ хүбүүдые хүмүүжүүлһэн Евгения Филатовна өөрөө «Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, СССР-эй Энергетикын министерствын Хүндэлэлэй грамотаар, «Ажалай ветеран» медаляар шагнагдаһан юм. Эхын зам — хүбүүдэйнь зам болоо. Мүнөө газоэлектро-хабсаргагшад Вяткинууд дүрбэдэхи дээдэ разрядтай болонхой.

— Аха, дүү Вяткинуудта даабари үгөөл һааш, найдамтай дүүргэхэ. Ямаршье зүбшөөл заабари үгэһэнэй, хиналта шалгалта хэһэнэй хэрэггүй. Саг болзортоо, эрхимээр хээд лэ байха. Стахановска хүдэлөөнэй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Евгения Филатовна, мүн хүбүүдынь гурбуулан «Стахановска хүдэлөөнэй 50 жэлэй ойдо» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан юм. Тиихэдэ Павел аха дүү Монгол орондо хүдэлхэ эрхэ найдалда хүртэһэн, тэндээ гурбан жэлдэ ажаллаһан байна,— гэжэ мастер А. Г. Дымбрылов хөөрөө һэн.

ГПТУ-гай 1-дэхи курсда һуража байһан гурбадахи хүбүүниинь — Анатолий уданшьегүй үйлэдбэридэ хүдэлхөөр ерэхэ юм.

Мүнөө ГРЭС-эй барилга дээрэ хоёрдохи ээлжээнэй түрүүшын блогые ашаглалгада тушаахын урда тээхи ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулагдана. «Шадал шандааһаяа шангадхан ажалланабди. Түрэл гэртээ мэтэ барилгадаа даданхайбди. Түгэсэтэрнь бодхоолсохо һанаатайбди»,— гэжэ Евгения Филатовнагай хэлэхэдэ, үгэдэнь үнэншэмөөр.

Юуб гэхэдэ, эдэнэр нэгэтэшье үйлэдбэриие хойшонь татаагүй юм. Ашаглалгада тушаалгын айхабтар харюусалгатай хаһые тэрэ сэдьхэл зүрхэеэ хүлгүүлэн хүлеэдэг. Томь-Усинскын, Ермаковскын, мүн эндэхи Гусиноозёрскын ГРЭС дээрэ нимэ мэдэрэлдэ абтаһан бэлэй. Дурсалгануудынь олон. Комсомол-залуушуулай бригадые Ю. Хвалько, удаань Н. Гаврилов хүтэлбэрилдэг һэн. Заримдаа һүниин 12 болотор үлэхэ саг гараха. Даабаряа дүүргээгүй һаа, ябахагүй гэһэн хэлсэгдээгүй гурим тогтонижонхой байгаа бшуу.

Гол хүдэлмэриһөө гадуур Е. Ф. Вяткина ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаададаг, залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ мүн. Хэды олон залуушуул ерээб, Евгения Филатовнагай анхаралһаа алгад гараагүй. Һургууляа дүүргээд, 1977 ондо эндэ ерэһэн Ира Ярых, Катя Батуева, Татьяна Моисеева гэгшэд тухай тэрэ клангаая дулаанаар хөөрөө һэн. Эдэнэр шэлэһэн хэрэгтээ дурлажа, таһалгаряагүй хүдэлөөд, айл бүлэ болоо. ГРЭС-эй барилгын хоёрдохи ээлжээниие ашаглалгада тушаалсаха гэһэн угаа ехэ зорилго эдэнэй урда табигданхай.

Мүнөө үедэ Е. Ф. Вяткина А. Соколовой, хүбүүдынь — Е. Муромцевай бригадануудта ажаллана. Эдэмнай участогай эрхим бригаданууд мүн. Электростанциин дабхарнуудай үдэр бүри үндыжэ, ургажа байхада, Вяткинтанай бүлэ мэтэ ажалша алдарта хүнүүдэй нэрэ соло дурдалган хооһоі хэрэг бэшэл.

З. СУСЛОВА.

ЭХЫН ЖЭШЭЭ ҺАЙХАН

Дүрбэдэхи разрядай штукатур-шэрдэгшэ А. В. Митрошина олон жэлдэ эрхимээр ажаллаһанай түлөө Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор, «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэһэн медаляар шагнагдаһан байна.

Үг залгамжалуулан тэрэнэй хүбүүн Александр барилгада хүдэлхөөр ерээ һэн. Удаан сагай үнгэрөөдүй байхада, Александр дээдэ разрядтай штукатур-шэрдэгшэ болоод, Главбурятстройн 136-дахи ПМК-да эмхидхэгдэһэн мэргэжэлэй талаар конкурснуудта саг үргэлжэ илажа гарана. Эрхим дүршэлтэй мастер А. В. Митрошинагай өөрынгөө хүбүүе шадабари ехэтэй мэргэжэлтэй болгон хүмүүжүүлһэндэнь баяр баясхалан хүргэмөөр лэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. А. В. Митрошина. 2. Байрын гэр бодхоогдоно.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

СОЮЗНА республикануудта

УЗБЕКИСТАН: МАНЕЖ ДЭЭРЭХИ ШАЛГАЛТА

Узбекистанда Лаосой циркын артистнуудай гастрольнууд амжалтатайгаар түгэсэбэ. Хани барисаата ороной түлөөлэгшэд гуша гаран концерт эндэ үгэһэн байна. 70 мянга шахуу харагшад тэдэнэй программые хараа.

— Артистнуудые манай нютагаархидай халуунаар хүлеэн абаһандань баяртайб,— гэжэ Узбегэй ССР-эй арадай артист К. Ташкинбаев хэлэнэ. — Зургаан жэлэй саада тээ «Цирк ендэр дээрэ» гэһэн коллективтэй хамта Лаосто концертдэ хабаадажа, танилсаһан хүм. Тиимэ дээрэһээ энэ жэлэй гастрольнууд зохёохы ёһоной холбоо барисаанай үргэлжэлэлынь болоно гэшэ.

— Узбекистанай харагшад эрилтэ ехэтэй, һайн һанаатай хүнүүд байна,— гэжэ труппын хүтэлбэрилэгшэ Н. Тянсамон хэлэнэ. — Тэдэнэрэй альга ташалганууд бидэнэртэ юунһээшье үнэтэй сэнтэй юм. Совет артистнууд бидэниие саг үргэлжэ дэмжэжэ, үнэн зүрхэнһөө туһалжа байдаг. Манай коллективэй олохон хабаадагшад Москвада һураһан, Советскэ Союзай түрүү циркнүүдтэ мэргэжэл шадабарияа мүлиһэн байна. Советскэ Союздахи гастрольнуудай зохёохы тоосоон, мүн шанга шалгалта болоно.

Манай арадуудай хоорондо соёлой талаар холбоое бэхижүүлһэнэй түлөө Лаосой артистнуудта Узбекистанай Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа.

ЛИТВА: ПУШКИНАЙ МУЗЕЙ ҺЭРГЭЭГДЭБЭ

Вильнюстэ А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ литературна музейн оршодог байшан үүдэнүүдээ дахин сэлибэ. Верандатай энэ модон гэртэ агуу ехэ поэдэй бага хүбүүн Григорий ажаһууһан.

Нэгэ таһалга соогоо Г. А. Пушкин эсэгэдээ хабаатай зүйлнүүдые гамтайгаар хадагалдаг байһан. Мүнөө Пушкинтнай гэр бүлын гербтэй мебель, гэр соохи олохон хэрэгсэлнүүд заһагдажа шэнэлэгдээ. Гэрэй эзэнэй кабинет, библиотекэ шэнэлэгдээ.

«А. С. Пушкинай ажаябадал ба зохёол бүтээлнүүд» гэһэн түсхай экспозици эндэ дэлгээгдэнхэй. Литвагай сценэ дээрэ табигдаһан Пушкинай зохёолнууд тухай хөөрэһэн выставкэ нээгдээ. Агууехэ поэдэй образые харуулһан Литвагай уран зураашадай бүтээлнүүд табигдаа.

(ТАСС).

Совет орон доторо

ЗАКАТАЛЫ (Азербайджанай ССР). Закаталы хотодо нээгдэһэн музейн материалнууд «Потемкин» гэжэ броненосец дээрэ болоһон буһалгаанай түүхэтэ хуудаһануудые харагшадта дурадхана. Буһалгаанай дарагдаһанай һүүлээр крейсерэй морягууд хадын багахан һуурин руу сүлэгдэһэн байгаа. Потемкинецуудай хаагдаад байһан хуушанай хэрэмэй таһалганууд соо музей оршоно. Морягууд эндэ байхадаа, социал-демократуудай Бакугай болон Тифлисэй эмхинүүдтэй дүтын холбоо байгуулжа шадаһан байна. Закаталы хотодо ажаһуугшад «Потемкинтой» холбоотой түүхын материалнуудые гамтайгаар сахин хадагална. Революционно крейсерэй моряк Степан Демешкын нэрээр хотын гол үйлсэнүүдэй нэгэн нэрлэгдэнхэй.

РИГЭ. Латвиин ниислэлэй хүгжэмэй инструментнүүдэй фабрика зуу мянгадахи «Рига» гэһэн пианино гаргаба. Эндэ бүтээгдэдэг пианинанууд Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэй юм. Тэрэнэй эрхим һайн талануудые дэлхэйн хүгжэмшэд үндэрөөр сэгнэдэг. Уласхоорондын яармагуудта алтан медальда хэдэн дахин хүртэһэн «Рига» социалис оронуудта, мүн Англи, Австри, Франци, Итали, Финлянди, Голландив руу эльгээгдэдэг юм.

ДЗЕРЖИНСК (Минскэ область). Белоруссиин «Комсомолец» совхоздо ажаһуугшад соёлой шэнэ байшангай нээлгые арадай уран бэлигтэнэй харалгаар тэмдэглэбэ. Энэ һуурин уран һайханай гэр бүлын ансамбльнуудаараа холо ойро суурхадаг юм. Жэшээнь нютагаархидайнгаа захилаар бүридүүлэгдэһэн концертдэ Радькотоной бүлэ хабаадаа. Энэ һууринда соёлые хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдадаг. Һаяшаг толлоһон шэнэ байшангай таһалганууд соо уран һайханай болон арадай уран бэлигэй олон янзын кружогууд хүдэлдэг юм.

ЛЕНИНГРАД. Оронноймнай эгээл үнинэй графигуудай нэгэн болохо РСФСР-эй арадай уран зурааша Борис Александрович Де... нүүдэй выст... Уран зурагай ... шангай залну... Пушкинай Гр... спирэй, Войн... дой, хари ... уран зохёолш... дые шэмэглэ... стабкэдэ гол ... Түүхын-револю... када зорюула... графикын ху... гүүдэй шэмэг... саһа хунарай ... лэ эндэ табиг...

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПР...

У К А З

ХҮН ЗОНОЙ АЖАҺУУДАЛАЙ ХЭРЭГ... ГАЛЫН НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ, ПРЕДПРИЯТИН... ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД... НО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ ... ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДА... ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ да... социалис уялгануудые бэелүүлгэдэ түйлэһэн... дайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРД...

Белоусов Александр Ивановичые — радио болон телевизионно аппаратура заһабарилгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй радиомеханик.

Мульченко ... вичые — Буря... хүн зоной аж... лэмжэ ханга... байһан...

АРАДУУДАЙ ХАНИ-БАРИСААНАЙ ОР...

Зангеева Лидия Васильевнае — хубсаһа һэльбэлгэ болон оелгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй оёдолшон.

Константинова Ольга Владимировнае — үйлэдбэриин «Труд» нэгэд... оёдолшон.

Ожгибисова ... новнае — Хоик... зоной ажаһу... жэ хангалгы... оёдолшон.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНО...

Грудинина Мария Борисовнае — мебель заһабарилга болон бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй станочница.

Лапа Анна ... — Улаан-Үдэ ... родской упра... махернуудай ...

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ...

Давыдова Лидия Степановнае — хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын Загарайн районно үйлэдбэриин управлениин оёдолшодой бригадир.

Хохрякова ... лоанае — хүн ... жэ хангалгын ... районно үйлэд... лениин оёдолш...

Федонина Нина Григорьевнае — хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын Тарбагатайн үйлэдбэриин районно управлениин эсхэгшэ.

Янчук Надеж... ровнае — хүн ... далай хэрэглэ... Кабанскын ра... риин управлен...

«АЖАЛАЙ ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕД...

Вьюшина Наталья Иосифовнае — хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын Баунтын комбинадай эсхэгшэ.

Кузьмин Владимир Георгиевичые — заһабарилга - барилгын управлениин шэрдэгшэ.

Машеева Екатерина Гонгоровнае — хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын Зэдын районно үйлэдбэриин управлениин ...

Меньшаков К... вичые — ажаһу... лгэдэг машин... борнуудые заһ... лэдбэриин нэгэ... һабарилагша.

Шангина Люб... нае — хүн зоно... хэрэглэмжэ хан... районно үйлэдб... лениин оёдолш...

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕ...

Башкова Роза Борисовнае — фото-уран һайханай хүдэлмэриин үйлэдбэриин нэгэдэлэй фотограф.

Быков Николай Павловичые Буряадай АССР-эй Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын автотранспортна нэгэдэлэй автомобилиин жолоошодой бригадир.

Курилова Людмила Прокопьевнае — хүн зоной ажаһуудалай хэрэг... гын Сэлэнгын р... бэриин управле...

Орлова Вален... ратьевнае — тр... нуудые заһабар... хэлгын үйлэдбэр... лэй нэхэгшэ.

Шеглова Еле... нае — хубсаһа ... аргаар сэбэрлэ... дэлгын үйлэдб... лэй бригадир.

СССР-эй Верховно Соведэй П... Түрүүлэгшэ А...

СССР-эй Верховно Соведэй П... Секретарь Т. МЕНТЕ...

Москва, Кремль.
1986 оной августын 4.

[РЕ]СПУБЛИКЫН СОЁЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ V СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

ҺҮЛДЫЕНЬ ҺАЙХАНААР ҮРГЭЖЭ...

партийна ба совет хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзалганууд съездын урда тээхи үдэрнүүдтэ үнгэргэгдөө. Ажалшадые үзэл сурталай-политическэ талаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие соёлой эмхи зургаанууд нарин нягта партийна хүтэлбэри доро ябуулдаг байна. Жэшээлбэл, ниитэ полит-үдэрнүүд «Мал ажал — онсо шухала һалбари», «Алмалта, арьбалалта — ажалша коллективүүдэй шухала зорилто», «Ургаса хуряалгада — партийна анхарал» гэхэ мэтын тон шухала темэнүүдээр үнгэргэгдэнэ. Һара бүхэндэ 59 элидхэлшэд 1000—1200 хүнтэй хөөрэлдөөнүүдые хэнэ гэжэ тодорхойлогдоо.

В. И. Ленинэй зааһанай ёһоор, ажабайдал, ажаябуулгын жэшээ дээрэ тон ехэ анхарал хандуулагдана. Агууехэ вождиин түрэһөөр 116 жэлэй ойдо зорюулагдажа, клубна бүхы эмхи зургаануудта лекцинүүд уншагдаһан, Ленин тухай шүлэгүүдэй, дуунуудай конкурснууд эмхидхэгдэһэн, баяр ёһололой үдэшэнүүд үнгэрһэн байна.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэрые клубууднай ямар һонирхолтойгоор тэмдэглээ гээшэб! Нютаг бүхэндэ һайндэрэй концертнүүд, ажалай түрүүшүүл-эхэнэрнүүдтэ, Эхэ-геройнуудта зорюулагдаһан үдэшэнүүд болоо. Эрхирэгэй, Үнэгэтэйн, Новоильинскын, Загарайн соёлой байшангуудта «Хабаяа туршаял, басагад!» гэһэн конкурснууд, харин Доодо-Тайлсын хүдөөгэй клубта «Эхэнэрнүүд, бэлигээ харуулая!» гэһэн конкурс боложо, абгай, хээтэйнэрые баггүй баясуулаа. «Хадам эжы», «Шаастайхан» гэжэ нэрлэгдэһэн дээдэ-тайлсынхидай команданууд гар үзүүрэй ажал хэхэдээшье, дуулаха, хатархадаашье бэрхэ байгаа. Тиихэдэ Хуушан-Бэрээнэй, Ташаланай соёлой байшангууд «Россин басагад», «Сэнхир галхан» гэһэн һайндэрэй үдэшэнүүдые үнгэргөө.

Майн һайндэрнүүдэй хадуугдама һайханаар тэмдэглэгдэһэндэ соёлшодой габьяа ехэ. Загарайн районой соёлой байшанда Улаан маёэкын һайндэр, Хуушан Онохойдо «Амгалан тайбан байдал, ажал, май» гэһэн тематическа үдэшэ, бусад клубуудта уран зохёолой-хүгжэмтэ найруулганууд, концертнүүд эмхидхэгдэв.

Жэлэй эхин һарануудта соёлшоднай ажалша зоной урда тоосоо. Хэжэ байһан ажал тухайгаа тэдэнэр зондо хуруу хухадгүй хөөрэжэ, олоной һанамжа, дурадхалнуудые, шүүмжэлхы ажаглалтануудые бэшэжэ абаа.

Районоймнай Экономикын ба соёлой үдэрнүүд байгша ондо гурбан шатаар үнгэрнэ. Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойн баярай үдэрнүүдтэ түгэсхэлэй шатань болохо юм. Тэрэниие соёлшоднай яб гэмээр, эмхи гуримтайгаар үнгэргэхын тула мүнөөнһөө бэлдэжэ байнхай.

Залуу үетэниие хүбисхалай, дайшалхы болон ажалай һайхан заншалнууд дээрэ хүмүүжүүлгэ хадаа клубна хүдэлмэриин шухала нэгэ хубинь болоно. Энэ зорилгоор дайнай ветерануудтай уулзалгануудые, янза бүриин конкурснуудые, выставкэнүүдые, аман үгын журналнуудые, дайшалхы габьяагай долоон хоногуудые, дурасхаалай вахтануудые клубуудтаа үнгэргэнэбди.

Һүүлэй үедэ район соомнай хүүгэдэй ба эдиршүүлэй нэгэдэлнүүд, клубууд яһала олон болонхой. Новоильинскдэ хүдэлжэ байдаг «Поиск» гэһэн клубай гэшүүд бэдэрэлгын болон эмхидхэлэй хүдэлмэри оролдосотойгоор ябуулна. Жэшээлбэл, «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ шэн габьяатайгаар ажаллаһанай түлөө» гэһэн медальнуудаар шагнагдаһыень гэршэлһэн документнүүдые тэдэнэр 11 хүндэ бусаагаа. «Эдэнэр Илалтые шэрээлсээ» гэһэн тематическа үдэшэ дээрэ М. И. Зубакина, И. Л. Вставский, Т. Я. Кавелина түрүүтэй ветерануудта тэдэ үнэмшэлгэнүүд «Илалтын 40 жэл» гэһэн медальнуудтайгаар барюулагдаа һэн.

Юрэнхыдөө Илалтын үдэрые угтуулан, нилээд һонирхолтой хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдөө. Дурасхаалай вахтанууд, «Нангин уялга» гэһэн операци, дайнда унагшадай хүшөөнүүдые һэльбэхэ хүдэлмэри — эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд һургуулинуудтай, библиотекэнүүдтэй, комсомолой болон ниитын эмхинүүдтэй суг хамта үнгэргэгдөө.

Залуушуулые Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар ямар хүдэлмэри ябуулагданаб? Нэн түрүүн хүбүүдые армида үдэшэлгэн тухай хэлэлтэй. Ташаланай, Шэнэ-Бэрээнэй соёлой байшангууд энэ талаар баян дүршэлтэй болонхой. «Хүбүүднай Совет Армида ошоно», «Албаяа хэгты, бидэ таанадаа хүлеэхэбди» гэһэн баярай үдэшэнүүдтэ дайнай ветеранууд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, багшанар түрүүтэй нютагай зон уригдажа, хүбүүдтэ захяа үгэнүүдые хэлэдэг, шахаа тангарингыень абадаг.

Нютагай музейнүүд, дайшалхы габьяагай булангууд мүн лэ хүмүүжүүлхы ехэ хүдэлмэри ябуулна. Горхон станци дээрэхи музейдэ саг үргэлжэ ветерануудтай уулзалганууд, һурагшадай экскурсинууд боложо байдаг гээшэ. Нютагайнгаа, станциин, депогой түүхэ тухай, дайнда унаһан сэрэгшэд, ажалай ба дайнай ветеранууд тухай тэндэхи зон ехэ материал суглуулаа.

Эдир үетэниие ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгын асуудал соёлшодоймнай һанаае ходо зобоодог. Мэргэжэлэй һайндэрнүүдые ажалай түрүүшүүлые амаршалалгын үдэшэнүүдые шадаал һаа, һайнаар, хүн бүхэнэй сэдьхэл ухаанда хадуугдамаар үнгэргэхэ гэжэ эдэмнай оролдодог байна. Жэшээлбэл, Новоильинскын соёлой байшанда болоһон «Алдар солото таанартаа аялга дуугаа зорюулнабди!» гэһэн тематическа үдэшэ леспромхоздо хамта дээрэ 205 жэл соо хүдэлһэн Колегановтанай бүлэдэ зорюулагдаа һэн. Иимэ үдэшэнүүд залуушуулда эрхим жэшээ боложо үгэхэһөө гадна ажалай тэмсэлые улам үргэдхэдэг байха юм.

Социалис мүрысөөе олоной дунда дэлгэрүүлгэ — соёлой хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдэй нэгэн. Алишье клуб, соёлой байшан соо ороходо, «Мүрысөөндэ эрхимлэгшэд», «Манай социалис уялганууд» гэһэн стенднүүд үлгөөтэй байха ёһотой гээшэ. Гадна бүхы гүүртэ, фермэнүүдтэ «Сахилгаан» хуудаһанууд, «Малшанай булан» байха зэргэтэй. Энэ талаар манда бүхы юумэн хэгдээ гэхын аргагүй. Гээгдэгшэдтэ Ташаланай, Шэнэ-Бэрээнэй, Онохойн соёлшод һайн жэшээ харуулна. Загарайн Пионернүүдэй байшангайхид, арадай гэгээрэлэй талагай хүдэлмэрилэгшэд агитбригада эмхидхэжэ, районойнгоо ажалшадые муу бэшээр хангана.

Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хүдэлөөе дэмжэхэ зорилгоор Новоильинскын, Шэнэ-Бэрээнэй соёлой хүдэлмэрилэгшэд «Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй университедүүдые» байгуулаа. Шэнэ совет ёһо заншалнуудые, ажалай һайндэрнүүдые олоной дунда дэлгэрүүлхын тула хүдэлмэришэн бололгын, түрүүшын буураздаагай, мүн бусадшье һайндэрнүүдые зарим нютагуудта үнгэргэнэ.

Амарлтын үдэрые ашаг үрэтэйгөөр үнгэргэхэ шэнэ аргануудые бэдэрнэбди. «КСК юу хэжэ шадахаб?», «Уран бэлигэй ярмаг», «Залуушуулай хүгжэм» гэхэ мэтын һайндэрнүүдые Шэнэ-Бэрээнэй соёлой-спортивна комплекс үнгэргэжэ, бусадтаа жэшээ харуулһан байна.

Элдэб янзын клубуудые, нэгэдэлнүүдые эмхидхэхэдээ, Загарайн, Новоильинскын бултанһаа эдэбхитэй байба. Эдэ нютагуудта залуушуулай архигүй кафенүүд, шатарай уран зохёолой клубууд, «Ровесник», «Кругозор», «Чебурашка» гэһэн эдиршүүлэй, мүн багашуулай клубууд байгуулагданхай.

«Архидалга болон алкоголизмтай тэмсэлгын арга замууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой зохилдуулан, шэнэ үеын ёһо заншалнуудые хүгжөөхые оролдонобди. Тиигэжэ архигүй түрэнүүд, Совет Армида үдэшэлгэнүүд, уран һайханай харалгануудта илагшадые амаршалганууд, мэргэжэлэй һайндэрнүүд онсо һайханаар үнгэргэгдэдэг болонхой. Ажалшадые бүлэг бүлэгүүдээрнь Улаан-Үдэ зөөжэ, театрнуудта оруулдаг болоһоор үнинэйбди. Театрайхид харюу болгон, манда өөһэдөө ерэдэг юм.

Дуунай-инструментальна ансамбльнуудай бүхэсоюзна II фестивальда бидэ хабаадаабди. Бүхыдөө 14 ансамбль программаяа дурадхаа. II турта хабаадахаар 9 ансамбль, түгэсхэлэй концертдэ 6 коллектив шэлэгдэжэ абтаа. Олонхи ансамбльнуудай инструментнүүдээр мууса хангагдаһые, хүтэлбэрилэгшэдэйнь бэлэдхэл багатай байһые фестивалиин үедэ элирүүлээд, дутагдалнуудые усадхаха арга бэдэрһэн байнабди. Юрэнхыдөө эдэ мэтын харалганууд, конкурснууд ажалдаа хэр зэргын дутагдалнуудтай байһыемнай тодолон харуулна. Һайн дуратан уран зураашадай, агитбригадануудай районно конкурснуудые үнгэргэхэдөө хэр олон бэлигтэйшүүлтэй байһанаа элирүүлхынгээ хажуугаар тэдэнээ зарим ушарта зохидоор дэмжэжэ шададаггүй байһанаа мэдэрхэ баатай болообди.

Бүхыдөө район доторнай 242 кружок, һайн дуратанай 50 нэгэдэл хүдэлнэ. 5 мянга гаран хүн уран һайханай хүдэлмэридэ хабаадана. Энэмнай бага бэшэ. Зүгөөр энээнһээшье олон хүнүүдые соёлой гуламтанууд тээшэ харгылуулха арга бии. Тэрэниие хэрэглэхэ гээшэ соёлшодоймнай түбхын түрүүнэй уялга мүн.

В. ЦЫРЕНОВА,
Загарайн районой райгүйсэдкомой соёлой таһагые даагша.

Буряадай гүрэнэй дуу болон хатарай «Байгал» ансамблиин репертуарта оронойманай арадуудай хатарнууд яһала олон юм. Орон дотороо, мүн республикынгаашье нютагуудаар гастрольдо ябахадань, «Манай басагад», «Байгалай долгин», «Үбгэнэй зүүдэн» мэтын хатарнуудынь олоной һайшаалда хүртэдэг гээшэ.

Хальмаг арадай «Чичирдык» гэжэ хатар соотон хүхюун шэнжээрээ илгардаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ансамблиин хатарай бүлэг «Чичирдык» гэжэ хатар гүйсэдхэжэ байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ТАСС — АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

[ҮЛЭГ]ЛЭЛНҮҮДТЭ ХАБААДАДАГГҮЙ ГҮРЭНҮҮДЭЙ КОНФЕРЕНЦИ

хэдээ Инди ба бусад гүрэнүүдэй ядерна дайнай аюулые сарахын, бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи шахардуу байдалые усадхахын, Ази, Африка ба Латинай Америкын арадуудай үнэн бодото эрхэ сүлөөгэй адли тэгшэ байдалай ба экономическа дэбжэлтын түлөө тэмсэлые бүримүһэн дэмжэжэ байһанаа мэдүүлөө.

ХАРАРЕ. Бүлэглэлдэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй толгойлогшонорой VIII конференци Зимбабвиин нииcлэл хотодо хүдэлмэрээ эхилэнхэй. Эб найрамдал бэхижүүлгын, ядерна ба бусад зэбсэг түхеэрэлгэ зогсоохын, расизм ба колониализмын һүүлшын үлэгдэлнүүдые үгы хэхын, адли тэгшэ үндэһэ һуури дээрэ уласхоорондын экономическа харилсаае хүгжөөхэ тухай шухала асуудалнууд хуралдаанай үедэ хаража үзэгдэнэ.

Делидэ болоһон урдахи уулзалгануудай түрүүлэгшэ, Индиин премьер-министр Раджив Ганди конференциие нээбэ.

Гадаадаһаа хамааралсахагүй, политическэ ба экономическа байгуулалтые өөһэдынгөө дураар тодорхойлолго, найдамтай эб найрамдал амгалан ёһоор зэргэ оршон байлга — бүлэглэлдэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй гол зорилго болоно. Бүлэглэлдэ хабаададаггүй оронуудай толгойлогшонорой конференци дээрэ нэгэн дуугаар түрүүлэгшээр һунгагдаһан Зимбабвиин премьер-министр Роберт Мугабе энээн тухай мэдүүлээ. Бүлэглэлдэ хабаададаггүй хүдэлөөнэй 25-дахи жэлэй ойн баярай суглаан дээрэ тэрэ үгэ хэлээ. Бүлэглэлдэ хабаададаггүй байлга хадаа, — гэжэ оратор тэмдэглэбэ, — уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулха хэрэгтэ, буу зэбсэг хуряалгада дэлхэйн дайнай аюул усадхалгада, бэеэ даагаад байлгын түлөө тэмсэлдэ ехэ хүсэн болоно.

Хёмороо зүришэлдөөнһөө, үзэн ядалга ба адли тэгшэ бэшэ эрхэтэй байлгаһаа мултаржа шадаал һаа, хүн түрэлтэн амиды үлэжэ болохо гээд Индиин премьер-министр Раджив Ганди хэлэбэ. Ядерна туршалгануудые СССР-эй нэгэ талаһаа болюулһан ушарые һайшааха зуураа, бүлэглэлдэ хабаададаггүй хүдэлөөн бусад ядерна гүрэнүүдһээ ниимэ алхам хүлеэнэ гэжэ заагаа.

Дэлхэй дээрэхи байдал муудаа. Зэбсэг түхеэрэлгэһээ, илангаяа тэрэнние замбуулинда гаргалгаһаа хүн түрэлтэн хосорхо туйлдаа хүрөөд байна гэжэ Кубын Республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фидель Кастро мэдүүлбэ. Империализм газар бүхэндэ хёмороо үүдхэнэ, арадуудай хэрэгтэ тэрэнэй оролсохонь бүри нюусагүй болоно гэжэ тэрэ хэлээ. Дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэй хамта бүлэглэлдэ хабаададаггүй гүрэнүүд хүдэлхэ ёһотой.

Бүлэглэлдэ хабаададаггүй хүдэлөөнэй 25 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан, суглаанда хабаадагшад деклараци баталан абаһан байна. Империализмын, колониализмын, шэнэ түхэлэй колониализмын, апартеидэй, расизмын, сионизмын, ээрхэг түримхэй бүхы түхэлнүүдэй, ээрхэн зонхилолгын, хүнэй хэрэгтэ хамааралсалгын, бүмбэрсэг дэлхэйе хэдэн бүлэг болгон хубаарилгын урдаһаа хэһэн тэмсэл хадаа тэрэнэй гол ёһонууд болоно. Амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын гол ёһонуудые ажабайдалда нэбтэрүүлхэдэ энэ хүдэлөөн ехэ удха шанар хандуулна. Эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ политическэ ба социально-экономическа ёһо гурамуудай илгаа хаалта болохо ёһогүй. Уласхоорондын хиналта доро бүгэдэ ниитээрээ ба хүсэд дүүрэнээр буу зэбсэг хуряахаар шиидэнхэй байһанаа бүлэглэлдэ хабаададаггүй хүдэлөөнэйхид батадхаба.

Гүрэн түрын толгойлогшонор уласхоорондын хёмороос сараха, эб найрамдалта харгы замуудые бэдэрэлгэдэ, ООН-ой ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхэ хэрэгые шангадхалгада, газар бүхэндэ тэрэнэй Уставай дүримүүдые сахиха эрилтэ табилгада туһа хүргэхөөр уялга абаба.

[С]ЕССИ ДҮҮРЭБЭ

бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэд хабаадаһан байгаа. Хүнэй оюун ухаан бодолой туйлалтануудые амгалан тайбан байдалда эрдэм-техникын харилсаа тогтоолгодо хэрэглэхэ тухай асуудалнуудые тэдэнэр зүбшэн хэлсээд, Экономическа Харилсан туһалалсалгын соведэй гэшүүн оронуудай уласхоорондын ниитэ нэгэн эрдэм-шэнжэлгын комплекс байгуулха шухала гэжэ тэмдэглээ.

БУРУУШААЛГЫН ТЭМДЭГ БОЛГОНО

САН-ФРАНЦИСКО. «Би 6 үхибүүтэйб, 10 ашанартайб. Эдэнэйнгээ аша туһада ниимэ хэмжээ абаха баатай болобоб», — гэжэ США-гай Калифорни штадай Капитол хотын сэрэгэй алба хаагша байһан Виктор Толли хэлэбэ. Холбоото Штадуудай энэ япон хотодо атомна бомбо хаяһанай һүүлхэнээр тэрэ Нагасакидахи США-гай сэрэгүүлтэ алба хээ һэн. Мүнөө Толли 70 гаран наһатай, бэень муудаанхай. Гэбэшье тэрэ ядерна тэһэлэлгэнүүдые буруушаажа, эрхэнүүдые хамгаалхые шиидэжэ байһанаа мэдүүлэн, тэрэ үлэсхэлэн хооһоор байхые шиидэбэ.

Американ ядерна туршалгануудһаа хохидогшодто туһаламжа үзүүлхэ тухай хуулиие США-гай конгрессэн баталан абаха эрилтэ ветеран табина. «Урда тэрэнь минии гаргаһан бүхы һэдэлгэнүүд ниимэ зорилгонуудые туйлаха арга олгодоггүй һэн, — гэжэ тэрэ гашуудалтайгаар хэлэнэ. — Мүнөө үлэсхэлэн хооһоор байха сагии үлөө, туража үхэтэроо урдаа табиһан зорилгоео бэелүүлхые оролдохоб».

Буряадай уран зохёолшодой шэнэ бүтээлнүүдһээ

Цырен ШАГЖИН

ШУЛУУНҺАА НЯЛУУНИИНЬ...

(НЭГЭ ҮЗЭГДЭЛТЭЙ ШОГ ЁГТОТО ЗҮЖЭГ)

ХАБААДАХА НЮУРНУУД:
Лагбан Лабхаевич
Мила Милаевич
Нюдарга Нохоевич

Дулаахан хабарай нэгэ үглөөгүүр. Үргэн сэлмэг таһалга соогоо Лагбан Лабхаевич мадайжа һууна. Телефон жэнгирнэ.

Лагбан. (Телефонойнгоо трубка абажа), Лагбан Лабхаевич таниие шагнажа байна. Сайн, сайн! Уды. Үшөө абаадүйб. Юундэ ехээр гайхабат, Шатан Шаглаевич? Орлогшые оложо абаха гээшэмнай тиимэ амар хэрэг бэшэл. Һайн орлогшотой байха гээшэшни бэедэ амар, хэжэ байһан юумэшни урагшатай байха ха юм. Юун гэжэ? Эльгээгээб гэнэ гүт? Зоолэхэн һайн хүн гэнэ гүт? Теэд тиимэ хүн ерээгүйл. Магад, приёмно соомни ерээд һуужа болоо. Энэ гэһээр хонходоһууб. (Телефон абажа хонходоно). Алло? Лагбан Лабхаевич хэлэнэ. Тэндэтнай намда хэрэгтэй хүн ерээд хүлеэжэ байнагүй гү? Һууна гү? Зүб. Оруулагты. (Таһалгын үүдэн нээгдэжэ, түрүүн Мила Милаевичай толгой бултайна).

Мила. Орожо болохо гү?

Лагбан. Орогты, орогты.

Мила, (Дүмүүхэн, аргаахан үүдэ хаагаад, таһалга соо орожо, үүдэнэй дэргэдэ зогсоно).

Лагбан. Үүдэндэ юундэ байшабат, наашаа ерэжэ һуугыт. (Столойнгоо дэргэдэхи стул харуулна).

Мила. (Аргаахан үльмы дээрээ ябан һагад, столой дэргэдэ ерэжэ һуугаад, нялууханаар Лагбан Лабхаевичай шарайе шэншэлнэ. Ойрохон зуура тэдэ абяан анир гүй һуунад. Гэнтэ Мила өөрсөшье мэдэнгүй шанга гэдэгээр найтаажархина. Лагбан Лабхаевич сошожо, атагад гэнэ. Мила тон ехэ аягүй байдалда орожо, һууха байха газараа оложо ядана хэбэртэй). Хүлисыт намайе, Лагбан Лабхаевич. Юрэдөө, энэ хүйтэ абаба гээшэ гүб, хүлисыт.

Лагбан. (Енгэтэйгээр). О-о, шэртэн хараад һууна. Мила тон ехээр аягүйрхэжэ, яахашье аргаяа оложо ядахадаа толгойгоо эльбэсэгээнэ. Лагбанай урдаһаа сэхэ хаража шаданагүй, уруугаа хараад, гарайнгаа хуруунуудые шэншэлэн һууна). Зай, юун бэ?! (Огсом шанга абяатай Лагбан сар байса асуужархина).

Мила. (Зайд гэжэ һуурьһаа согсогод гээд бодошоно). Дуулажа байнаб?

Лагбан. (Мүн лэ гайхажа, нэгэ хэды Милые сэхэ харан һуугаад, һүүлдэнь намдуугаар), һуугыт, юундэ бодошобот?

Мила. Гэмгүй даа. (Толгойгоо нэгэ хэды эльбээд, һууридаа һуушана).

Лагбан. Зай, юун болооб, ямар хэрэг бэ?

Мила. (Һууриһаа бодожо зогсоод). Би... би... Шатан Шаглановичл танда... хонходооб гээ һэн...

Лагбан. Һуугты, һуугты, Зүб Шатан Шаглаевич намда хонходоо һэн.

Мила. (Баярлан). Хари хонходооб гэжэ хэлээл даа. Таниие минии ерэһэн хэрэг тухай мэдэхэ байха гэжэ хэлээ һэн...

Лагбан. Намда орлогшо хэрэгтэй болоод байна.

(Милын урдаһаа нэгэ хэды соо хараад һууна).

Мила. Хари даа, тиигэжэл Шатан Шаглановичл хэлээ һэн. Тэрэл хэрэгээр би ерээшэб.

Лагбан. Теэд та юун гэжэ һанааб? Ехэл харюусалгатай тушаал гээшэ.

Мила. (Гэнтэ зориг орожо). Тиимэл даа, [illegible] тушаал гэжэ дуулаад, [illegible]. Энэ анкетэ, минии намтар, [illegible]. ([illegible] саарһануудые гаргаад, Лагбанай урда табяад хараад һууна).

Лагбан. (Ходы соо тэрэ анкетэ, саарһануудые хаража һууна). [illegible] Шагнаевич [illegible] командировкодо [illegible]

Нэгэ 15—20 минута болоод хонходооройт. Мүнөө сүлөөгүй һуунаб. (Телефоноо табина).

Мила. Шатан Шаглановичл таниие ехэл эрдэмтэй, болбосоролтой, һайн хүн, ехэл тааража хүдэлхэ байхат гэжэ хэлээ һэн...

Лагбан. (Дураа гутаһан хэбэртэй, енгэлэн). Тиигэбэ гү? Тиихэдээ ехээр лэ намайе магтаба ха юм.

Мила. (Буруу юумэ дуугаржархиба гүб гэжэ аягүйрхөөд, алдуугаа заһаха гэжэ оролдоно). Магтаашье гэхэ юун байхаб, үнэниие лэ хэлээ ха юм.

Лагбан. Үнэн гэжэ харнаһаа мэдэбэт? Та намтай хүдэлжэ үзөө бэшэт, түрүүшынхиеэ харалсажа байна бэшэ гүбди?

Мила. Хүниие мэдэхэ гээшэшни зааталһаа арбан жэл хамта хүдэлжэ мэдахэ бэшэ гэжэ һанагшаб. Эрдэмтэй, ухаатай хүн эли байдаг ха юм.

Лагбан. Тиихэдээ намайе эрдэмтэй, ухаатай хүн гэжэ хараһаар лэ мэдэжэрхибэ гээшэгта?

Мила. Лагбан Лабхаевич, би танай урда һаймһаржа хэлэнэ бэшэ, үнэн зүрхэнһөө һанаа хэлэнэ ха юм бииб.

Лагбан. (Енгэтэйгээр) О-о, тиимэ гү, тиигэж һаа хүлисыт намайе.

Мила. Тиимэ даа, тиимэ. Хүнэй хэлэһэн үгые ёгто гэжэ бодожо яашье болохогүй ха юм. Энэтнай манай буряад зоной ухаан бодол соо үлэһэн урдын феодал ёһоной үлэгдэл гээшэл.

Лагбан. (Ехэ ханамжатай хёрхоор Милые гэтэн хаража шагнаад, һүүлээрнь һууриһаа бодожо, таһалга соогуураа алхална).

Мила. Хүнөөр тааража, бэеэ ойлголсожо хүдэлхэ гэдэгнай тон лэ шухала хэрэг гээшэ гэжэл һанадагби. Орлогшо хүнэйшни хэрэг хадаа ноёнойнгоол хэлэһэн захиралтые саг соонь дүүргээд лэ, тэрэнэйнгээл үгэһөө гарангүй, хэрэлдэнгүй ябаха хэрэг гэжэл һанагшаб.

Лагбан. Юундэ арсалдахагүй юм? Хэрбээ тэрэнэйнгээ буруу юумэ хэжэ байгаа һаань, анир гүй һууха болоно гү?

Мила. Дарга хүн гээшэмнай буруу юумэ хэдэггүй ха юм. Юрэдөө, юу хэлэнэ гээшэбта? Жэшээнь, та, Лагбан Лабхаевич, буруу юумэ хэхэ аалта?

Лагбан. Битнай хүн ха юмбиб. Хүн гээшэшни...

Мила. Үгы даа, та тон түрүүн ноён гээшэт, тиигэһэн лэ хойноо хүн болохот.

Лагбан. Үгы, юрэдөө, та юун гэнэ гээшэбта? Ямар һонин хүн гээшэбта? (Энеэнэ).

Мила. (Зориг орожо, үнэн зүрхэнһөө хэлэһэн хэбэртэй. Та намайе хүлисэгты, Лагбан Лабхаевич, юуншье гэжэ һанагты. Би үнэн сэхээр хэлэнэб. Юрэдөө, хүн болоһоор худал хуурмаг юумэ хэлэжэ үзөөгүйб. Би энэ мүнөө тантай уулзаад, тантай танилсаад байхадаа, танай хэлэһэн үгэнүүдые дуулаад байхадаа, үнэхөөр лэ томохон лэ хүнөөр уулзашабаб гэжэ хаража байнаб. Хэрбээ саашадаа иимэ хүнөөр хамта ажаллаха болоо һаа, энээниие тон ехэл [illegible] шатахаб, үһандашье унахаб гэнэ гүт? Юрэдөө, ямар ехэ преданность — шүтэлгэ гээшэб?! Иимэ орлогшотой болохоб гэжэ ухаан заяандаашье оруулаагүй ябаалби.

Мила. (Гомдоһон шарай гаргана). Лагбан Лабхаевич, юундэ иигэжэ хэлэһэн үгэнүүдыем энээдэ наадан болгоно гээшэбта? Зай, теэд яахаб. Намайе ойлгоногүй ха юмта даа. Хайшан гэхэб? (Гүнзэгыгөөр һанаа алдажа, стол дээрэ табиһан анкетэ, саарһануудаа суглуулан, эбхэжэ, хармаандаа гэдэргэнь хээд, дурата дурагүй һууриһаа бодон, үүдэн тээшээ аргаахан гэшхэлнэ).

Лагбан. Байзагты, Мила Милаевич, ехээр урмаа бү таһаргты. Иимэ харюусалгатай ажалда орохо гэжэ ерээд, иигэжэ хүнэй урда һаймһаржа болодоггүй юм ха юм. Һаймһарха ябадал гээшэмнай үнэхөөрөө тэрэ урдын лама ноёдһоо үлэһэн феодализмын үлэгдэл гээшэл. Зүб бэзэ?

Мила. Зүб даа, зүб. (Хэлэһэн үгэдөө сошоно). Зүб гэжэ яажа болохоб. Теэд би һаймһарна бэшэ, үнэн сэхээ хэлэжэ байнаб гэжэ һанаалби. (Гэнтэ эрьен тойрон хаража), Лагбан Лабхаевич, энэ таһалга соотнай байһан стол болоод даа, бүхы шкаф юумэнүүдтнай ятараа хуушаршоо гээшэб?

Лагбан. Теэд яагааб?

Мила. Яаха һэм даа. Тушаал даажа һууһан хүнэй таһалга гээшэмнай тон аятай зохид, орожо ерэһэн хүнэй гансата хүндэлмөөр, һүгэдэмөөр байха ёһотой. Хэрбээ би танай орлогшо болоо һаа, энэ таһалгыетнай ондоо болгожорхихо һэм. Мебель хэдэг заводто танилтайшье байхаб. Ямаршье лимидгүйгөөр абажа болохоор...

Лагбан. Тушаал дааха гээшэмнай таһалгаһаашье болодог бэшэ, тэрээн соо һууһан хүнһөө болодог байха.

Мила. Тиимэншье тиимэ юм бэзэ, харин теэд...

Лагбан. Зай, нүхэр Мила Милаевич, би тантай яһала танилсаба гээшэб. Теэд та энэ тушаал эзэлжэ шадахагүй байнат.

Мила. (Гайхажа). Яахадаа, ямар ушарһаа шадахагүй гэжэ шиидэбэт?

Лагбан. Ушарыеньшье хэлээд яалайбди. Шадахагүйл байнат.

Мила. Энэ наһан соогоо яһала иимэрхүү тушаал даажа ябаһан хүм. Ажахы гээшэшни миниил хэхэ ажал ха юм. Яахадамни шадахагүй гэжэ бодобот, шалтагааниинь хэлэжэ үгыт, Лагбан Лабхаевич?

Лагбан. (Нэгэ хэды абяагүй һууна). Теэд хайшан гэхэб, хэлэ гээ хадатнай, хэлэжэл үгэхэ болоо бэзэб.

Мила. Зай, зай, шагнажа байнаб. Юрэдөө, намайе ойлгоногүйл байнат. Тантайгаа хамта хүдэлөөл һаа, юрэдөө, юу хээ хэхэл байгааб ди. Сройдоо амаршаха һэнтэ. (Һанаа алдажа). Теэд ойлгоногүйл ха юмта даа.

Лагбан. Ойлгоном. Ехэл һайнаар ойлгоном.

Мила. (Баярлан). Юун гэжэ?

Лагбан. Билдагууша хүн гэжэ!

Мила (Сошоһондоо хажуудаа байһан стул дээрэ һуушана. Нэгэ хэды соо анир гүй һууна). [illegible]

Лагбан. [illegible]

(Эхин. Түгэсхэлынь хожом гараха).

Американ авиа-бүтээлгын «Локхид» гэжэ концерн «АТФ» гэһэн богони нэрэтэй шэнэ түхэлэй истребитель бүтээжэ эхилбэ. (АТФ-адванст тактикл файтер — һайжаруулагдаһан тактико-техническэ шэнжэ шанартай истребитель). Энэ фото-зурагые олон болгожо тарааһан Ассошиэйтед пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, шэнэ истребитель адли түхэлэй самолёдуудһаа бүхы талаар булюу, илангаяа түргэн, маневр һайтай байха. Тэрэ шэлэн абланһаа түргэнөөр ниидэхэдэ, удаан болзор соо дайлалдажа шадаха аргатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «АТФ» истребителиие иимэ байхаар инженер-конструкторнууд хараална.

АП — ТАСС-ай телефото.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

«ГЭРЭЛ» ХҮҮГЭДЫЕ ЮУГЭЭР БАЯСУУЛХАБ?

Куклануудай республиканска театр иимэ нэрэтэй болоһо, зүжэгүүдээ имагтал багашуулда бэшэ, харин аха классуудай һурагшадта, мүн ехэшүүлдэшье зорюулжа эхилхэнь. Шэнэ сезоной нээгдэхэһээ урид театрай ахамад режиссер С. В. СТОЛЯРОВТАЙ манай корреспондент Б. Дамбаринчинова уулзажа, хэдэн асуудалда харюусахыень гуйһан байна.

— Сергей Всеволодович, харагшадайнгаа бүридэлые эрид хубилгаха гэжэ шиидэбэт. Энэ ямар ушарһааб, тайлбарилжа үгыт!

— Кукольна театрта гансал багашуул ябаха ёһотой гэжэ зариман һанадаг. Тиимэ байха ёһогүй. Багашуул — эгээл һонор харагшад. Зарим ушарта ехэшүүлһээ урид орёо зүжэгэй удхые ойлгоод байдаг. Тиимэһээ тэдэнэртэ дан юрын зүйлнүүдые харуулһанай үлүү. Удхаар гүнзэгы зүжэгүүдые эртээнһээ хаража һураг, тэдээнтэй хамта ахайнар, абгайнарынь, түрэлхидынь ерэжэ байг лэ гэжэ зохёохы коллективтээ хэлсээбди.

— Тиихэдээ репертуартнай ондоо болохонь гээшэ ааб за!

—Байн хубилха. Удхаар һайн пьесэнүүдые, һонин-һонин литературна зохёолнуудыешье репертуартаа оруулха хүсэл бии. Ородой классикаһаа «Мертвые души», «Евгений Онегин» мэтын ехэ захатануудые табижа болохоор ха юм. Гайхаһанай хэрэггүй. Кукольна театрай арга боломжонууд ехэ, хэлэниинь баян гэжэ бү мартая. Тиихэдэ буряад арадай аман зохёол айхабтар баян. Үльгэр домогуудһаань үндэһэлжэ, сценическэ зохёолнууд мүндэлхэл зэргэтэй. Энэ талаар нютагай авторнуудтай ехэ хүдэлмэри ябуулхабди.

— Ямар шэнэ зохёолнуудые мүноо жэлдэ табихабта!

— Нютагай драматург Жан Зиминэй бэшэһэн «Байгалай гэрэл тухай үльгэр» гэһэн зүжэг репертуарыемнай голлохо бэзэ гэжэ найданаб. Арюун гоохон Ангар дүүхэй тухай домогые шэнээр, уран гоёор найруулха гэжэ автор оролдоо. Энэ замдань бэрхэшээлнүүд олон байжа, хэдэн вариант бэшэгдээ. Тиибэ яабашье, зүжэгэй дүрсэ түхэлынь яһала тодорбо янзатай. Мүн эндэхи автор, Михаил Батоин, энэдхэг арадай суута «Панчатантрын» үлхөө һабагшые дахуулжа, «Нангин хаданууд» гэһэн онтохон- зүжэг бэшээ. Тэрэниие хоёр хэлэн дээрэ табиха һанаатайбди. Мүн буряад арадай суута эпос «Гэсэрые» сценын хэлэндэ оруулха һанаан бии.

— Айхабтар орёо зорилго урдаа табибалта...

— Туршахал гүбди. Хүнгэхэн юумэ бэдэржэ зутаранхаар. Юрэнхыдөө репертуараа фольклорно шэглэлтэй болгохоёо һанана гэжэ анхарба ёһотойт. Арадайнгаа аман үгын баялигые, үбгэ эсэгэнэрэйнгээ хэр угһаа захижа ябаһан ёһо заншалнуудые эдир үетэн мэдэхэ ёһотой. Бүри заатагүй! Үшөө нэгэ зохёол репертуартамнай нэмэхэ. Тэрэ хадаа бидэнэй нёдондо табижа шадаагүй «Саһан хатан» болоно.

— Яахадаа табижа шадаагүй һэмта!

— Харана гүт, театр соомнай юунэй боложо байхые. Заһабарилгаа дүүргэжэ ядашоод лэ байнабди. Мүнгэ һомолхоһоо саана засаг зургаанууд бидэндэ юугээршье туһалнагүй бшуу. Гансашье хадааһан үгтөөгүй. Банкдахи мүнгые барилгын материалнууд болгохонь ямар хүшэр гэжэ һананабта! Мүнгэеэ гартаа бариад ябаа һаа, эндэ тэндэһээ юумэн олдохо һаабза. Өөрын байшантай болоһон хэбэртэй аад, гансаханшье зүжэг өөһэдынгөө сценэ дээрэ харуулха аргагүй — иимэл зон байналди даа. Хоёр сезон харгыда ябажа үнгэргөөбди. Хүүгэдэй саадуудта зүжэгүүдые харуулнабди, холын городуудааршье ябаад ерэгдээ һэн.

— «Моридой дэлһэ хэн гүрэнэб» гэһэн зүжэгтнай шанда хүртөө һэмнай...

— Тиигээ. Хүүгэдэй театрнуудай зональна харалгада нэгэдэхи шатын диплом, кубок театртамнай барюулагдаа һэн. Юрэдөө, бараг хүдэлхэ, һайн зүжэгүүдые хойно хойноһоонь табиха арга коллективтэмнай биил даа. Хүбүүд, басагаднай хэды оролдожо, бэеэ үгэн хүдэлдэг гээшэб! Урма зоригыень хухалангүй, дүүрэн хүсэндөө хүдэлхэ арга боломжо олгодог һаань, һайн байха бэлэй.

— Теэд энэ заһабарилгатнай хэзээ нэгэтэ дүүрэхэ бэшэ юм гү!

— Найдахаһаа ондоо юун байхаб. Мүнөө жэлдэ театрайнгаа 20-дохи сезониие нээхэмнай. Тааруу зохидоор шэнэлэгдэһэн сценэ дээрэһээ сезоной нгоо түрүүшын зүжэг харуулбал, зохид байха һэн бэзэ. Теэд яахаб. Аргаа оложо, зүжэгүүдээ бэлдэхэ болонобди. Һаяын үдэрнүүдтэ Хабаровск гастрольдо мордохомнай. «Моридой дэлһэ хэн гүрэнэб», «Шэгшыхэн хүбүүн» болон бусад зүжэгүүдээ тэндэ харуулхабди.

УНШАГШАДТАЯА УУЛЗАБА

Кабанскын районойхид республикынгаа уран зохёолшодтой үнинэй харилсаа холбоотой юм. Үе-үе болоод лэ, поэдүүд болон прозоор бэшэгшэд Кабанск, Селенгинск, Каменск тосхонуудта айлшалжа, зохёохы түсэбүүд тухайгаа хөөрэдэг, уншагшадай асуудалнуудта харюусадаг гээшэ.

Селенгинск тосхоной талмай дээрэ «Би номдо этигэнэб» гэһэн нэрэтэй һайндэр номой магазинай хүдэлмэрилэгшэдэй (магазиниие даагша Ирина Николаевна Алексеева) үүсхэлээр һаяхан үнгэргэгдэбэ. Эдэнэртэ республикын мэдээжэ уран зохёолшод Н. Дамдинов, К. Балков, поэдүүд А. Румянцев, В. Петонов гэгшэд айлшалжа ерээ. Тус һайндэр байгша оной ноябрь һара соо болохоёо байһан республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездэ зорюулагдаба. Поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Нина Ивановна Манькова һайндэрые нээжэ, хүнэй оюун бодолой хүгжэлтэдэ номой ямар үүргэ дүүргэдэг тушаа тобшохоноор хөөрэжэ үгэбэ. Уран зохёолшод уншагшадтаяа хөөрэлдөө үнгэргэжэ, шүлэг, зохёолнуудаа уншажа, шэнээр хэблэгдэжэ эхилһэн «Хараасгай» журнал тухайгаа мэдээсэжэ, суглараг шадые һонирхуулаа. Н. Дамдиновай «Гэсэрэй зүргөөр», А. Румянцевай «Байгалай амисхаал», К. Балковай «Газарай татаса», В. Петоновой «Бага наһанай поезднууд» ба бэшэшье зохёолнууд һайндэртэ хабаадагшадай халуун анхарал татаа. Литературна викторина, кроссворднууд эмхидхэгдэжэ, Буряадай авторнуудай номуудые худалдалгаар һайндэр түгэсхэбэ.

Р. КУЗЯКИНА.

«ХОЙТО ЗҮГЭЙ АЯЛГАНУУД». В. ПЛУТТЫН фотоэтюд.

ШЭНЭ НОМУУД

«УЯНГА»

Буряадай мэдээжэ композитор, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Базар Цырендашиевай шэнэ дуунууд иимэ нэрэтэй ном болгогдон хэблэгдэбэ. Эхэ нютаг, элдин сагаан Буряад, Эхэ орон тухай, уянгата аялгаа зэдэлүүлэн ябаһан мүнөө үеын хүн тушаа, сагай хурдан гүйдэлтэй адли урагшаа эрмэлзэн тэгүүлэгшэ залуу үетэн тухай автор дуугаа найруулаанхай. Һаяхан 50 наһанайнгаа ойе тэмдэглэһэн композитор энэ ном соогоо эгээл 50 шэлэгдэмэл дуунуудаа оруулаа. Поэдүүд Д. Улзытуев, Д. Дамбаев, Н. Дамдинов, Л. Тапхаев, А. Жамбалон болон бусадай шүлэгүүдтэ бэшэгдэһэн дуунуудынь һайшаалтай.

«САГАЙ ХОЁР ШЭНЖЭ»

Прозаик Доржи Эрдынеевэй ээлжээтэ ном иимэ нэрэтэй. Яагаад шэнэ үеын шэнжэ шанар хүнэй сэдьхэл зүрхэ ээлэн ерэнэб, ямар эрмэлзэл совет хүнэй ажал хэрэг урагшатай ябуулнаб, яажа ажаһуунабибди гэһэн гол удха харуулан бэшэгдэһэн повестьнууд, рассказууд энэ номдо оруулагданхай.

Авторай «Газарай ээзд», «Хуушан гэрэй газаа» гэһэн повестьнууд уншагшадта мэдээжэ ааб даа. Харин согсолбори соо оруулагдаһан шэнэ рассказуудынь хүн зоной анхарал татаха бээз.

С. БАДМАБАЗАРОВ.

ХОЛЫН АЯНШАЛГАДА

Республикын ажахынуудай мал адуулагшад, һаалишадай дунда үбэлэй һарануудта һү, мяха ехээр абахын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ бэлэй. Үбэлэй һарануудта малай ехэ продукци абахын түлөө мүрысөөндэ шалгарһан хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүлэг түрүүшүүлдэ хилын саагуур аяншалха путевконууд һаяхан барюулагдаба.

— Үнгэрһэн үбэлэй һарануудта мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ талаар амжалта түйлаһан республикын ажахынуудай бүлэг түрүүшүүлдэ Чехословакиин Социалис Республикаар нэгэ һарын туршада аяншалжа ерэхэ путевконууд үгтэбэ. Эдэнэр байгша оной октябрь һарын эхеэр холын аяншалгада мордохо юм,— гэжэ республикын агропромышленна комплексын профсоюзай обкомой гүрэнэй социальна страхованиин таһагые даагша Э. П. Аюрова хөөрэнэ.

ВЦСПС-эй секретариадай шиидхэбэриин ёһоор, 1985—1986 онуудай үбэлэй һарануудта һү һаалияа доошолуулангүй сагаан эдеэ дэлбэрүүлһэн, тарган мяха гүрэндөө тушааһан түрүүшүүл түлөөһэгүй путевкоор шагнагдаһан байгаа. Чехословакиин Социалис Республикын үзэсхэлэнтэ гоё газарнуудтай танилсажа ерэхэ эрхэдэ республикын Хориин районой ажахын бүлэг түрүүшүүл хүртэһэн байха юм. Тэдэнэй дунда Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин комплексые даагша Олег Хубитуевич Батуев, Яруунын районой Нарһатын совхозой мал адуулагша, коммунис ажалай ударник, нэгэдэхи классай мастер-мал адуулагша Николай Иванович Тепляков, мүн тус районой «Победа» колхозой һаалишан Галина Ламожаповна Будаева, Баунтын районой Амаладай совхозой һү һаалиин фермые даагша, 1985—1986 онуудай дүнгөөр республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн Виктор Урбасаевич Зонхиев, Мухар-Шэбэрэй районой «Одон» совхозой ахалагша хонишон, түл абалгаар байгша ондо районой чемпион болоһон Илья Дашиевич Раднаев болон бусад ажалай олон түрүүшүүл бии. Мүн Бэшүүрэй, Зэдын, Хурамхаанай, Загарайн, Кабанскын болон бусад районуудай олон түрүүшүүл холын замда бэлдэжэ эхилбэ. Эдэнэрһээ гадна байгша оной үбэлэй һарануудта эрхим үрэ дүн түйлаһан колхоз, совхозуудай бүлэг түрүүшүүл Эхэ оронойнгоо хото, городуудай түүхэтэ газарнуудтай танилсажа ерэхээр аян замдаа мордобо.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Районойнгоо ажахынуудай дундаһаа таряа хуряалгаяа урид эхилһэн Шаралдай нютагай механизаторнууд соёлой талаар хангалгын хүдэлмэридэ гомдодоггүй. Нютагай соёлой-спортивна комплексын хүдэлмэрилэгшэд Хаа-Хушуун гэжэ газарта түхеэрэгдэһэн полевой станда ошожо, нютагаа, Эхэ ороноо магтаһан буряад ба ород поэдүүдэй шүлэгүүдые уншадаг, ирагуу дуу, частушкануудые хангюурдаба.

ТАРЯАШАД БОЛОН ҺААЛИШАДТА АЙЛШААР

Уран һайханай тус коллективые Соёлой байшангай директор, баян дүршэлтэй Елена Степановна Павлуцкая хүтэлбэрилдэг юм. Артистнэрэй дунда Соёлой байшангай, хүүгэдэй саадай хүдэлмэрилэгшэд [illegible] шанар, малшад б[illegible] подрядаар хүдэлдэг Улаан туг-та Хүһөстын һүнэй фермэдэ тэдэнэр концерт харуулжа, һаалишадай халуун альга ташалгаар үдэшүүлэгдэбэ.

[illegible] манай нештатна корр. Мухар-Шэбэрэй район.

ҮХИБҮҮДЭЙ [illegible] ХҮХЮҮТЭЙ

Ленинэй орденто мяхо-консервын комбинадай хүдэлмэришэдэй ажаһуулаг [illegible] до найман мянгаһаа [illegible] ажалшад тоолоогдоно. Тии[illegible] үхибүүдые тоолохо болоо [illegible] бүришье олон, 32-дохи дунда һургуулиин багшанар [illegible] бүүдэй сүлөө сагаа ашаг[illegible] туһатайгаар үнгэргэжэ байха зорилготойгоор тусхай клуб хэдэн жэлэй урда тээ эмхидхээ бэлэй. Тус клуб Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай баатар, Советскэ Союзай Герой Жамбал Тулаевай нэрэмжэтэ юм. Геройн нэрэмжэтэ клубые даагшаар багша Е. С. Батомункуева хэдэн жэлэй туршада хүдэлжэ байна.

Һургуулиин энэ клубай хэмжээ ябуулгануудта багшанар, һурагшад болон түрэлхид эдэбхитэйгээр хабаадалсажа [illegible] юм. Мүн клубай хү[illegible] һургуулиин дэргэдэ [illegible] гуулагдаһан ниитын со[illegible], гэр байрын комитедэй [illegible], шефүүд ехэ туһа [illegible] үзүүлэлсэжэ байдаг [illegible].

Хүүгэдэй клубта үхибүүд, болон түрэлхидтэй суг хамта хүмүүжүүлгын асуудалда зорюулагдаһан бүхы хэмжээ ябуулганууд таһалгаряагүй үнгэргэгдэжэ байдаг болоһоор үнинэй. Эндэ түрэлхидэй хэр зэргэ үхибүүдээ хүмүүжүүлдэг тухай болон бусад олон тоото асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг. Клубай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн ажалай болон амаралтын лагериин үхибүүд зунай һарануудта өөһэд өөһэдтөө аша туһатай хүдэлмэри хэжэ гарадаг болонхой. Эдэнэр һургуулидаа заһабарилгын хүдэлмэри хэлсэдэг, соёлой, спортын мүрысөөнүүдтэ олоороо хабаадалсадаг болоһониинь һайшаалтай юм.

Һургуули болон клуб ниитын эмхинүүдтэй суг амаралтын үдэрнүүдтэ үхибүүдтэй элдэб наада, мүрысөөнүүдые үнгэргэнэ, эдэнээ сэбэр агаарта амаруулха хэмжээ ябуулга эмхидхэнэ. Үхибүүд үйлсэ гэрнүүдээрээ хубаараад, хоорондоо мүрысөөнүүдые үнгэргэдэг болоо. Мүн эндэ дайнай, ажалай ветеранууд уригдажа, һонирхолтой уулзалга, хөөрэлдөөнүүдэй таһалдахаяа болиһониинь бүришье һаа һайшаалтай. Иигэжэ тус клубай гэшүүд сүлөөтэй сагаа соготой хүхюунээр, эмхи гуримтайгаар үнгэргэжэ байхадаа бэе бэедээ аша туһатай юумэндэ һуража, мэдэжэ абана ха юм.

Т. БАДМАИН.

СОВЕТ СПОРТЫН ЭРХИМ ТҮЛӨ...

Танилсагты: гроссм... Елена АХМЫЛОВ...

— Мальме хотодо үнгэргэгдэжэ байһан мүрысөөндэ илалта түйлаха тухай түрүүшээр бодомжолоошьегүй һэм. Имагтал һайнаар наадахые хүсэһэн байгааб,— гэжэ гроссмейстер Елена Ахмыловская хөөрэнэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ дэлхэйн чемпионка Майя Чибурданидзитай наадаха эрхэдэ хүртэһэн байна. Энэ нэрэ хүндэдэ хүртэхые хэн бодомжолхогүйб даа,— гэжэ Елена хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Майятай үнгэргэгдэхэ мүрысөөн намда һайн һургуули болохо ёһотой гэжэ би нэн түрүүн этигэн найданаб...

Эдэ хоёр шатарша басагад тон эдир залуухан ябахадаа, 1977 ондо уулзаһан юм гэжэ тэмдэглэхэ ёһотойб. Тэдэнэй хоорондохи түрүүшын тэмсэл тон шангаар, орёо хурсаар үнгэржэ, Чибурданидзиин илалтаар дүүрээ һэн. Удаань тэрэ Нона Гаприндашвилиие шүүгээд, дэлхэйн чемпионка болоһон намтартай.

Мальме хотодо Ахмыловская эгээл ехэ амжалта түйлаба. Энэ мүрысөөндэ хабаадаһан найман эхэнэр шатаршадай табаниинь совет шатарай һургуулиие түлөөлһэн байгаа.

Елена Ахмыловская Сибирьтэ түрэһэн юм. Тэрэ 1958 ондо Красноярскда түрэжэ, эндэ дунда һургуули дүүргээд, Красноярскын гүрэнэй университедэй юридическэ факультедтэ һураба. Сибирьтэл тэрэнэй шатарай бэлиг ялас байса элиржэ, Красноярска хизаарай түүхэдэ түрүүлэн уласхоорондын гроссмейстер болоо һэн.

Би Ахмыловскаяе үнинэй мэдэхэб. 1973 оной хабар лекцинүүдые уншажа, олон хюлгэ дээрэ шатар наадажа, энэ үргэн ехэ хизаарта эртэ урдын наадые хүгжөөхэ зорилготойгоор шатарай тренерээр хүдэлжэ байһан намайе России Федерациин Спорткомитет Красноярска хизаар эльгээгээ һэн. Олон сеанс наадаа бэлэйб. Гэбэшье наадагшадай дунда хоёр хүнтэй заатагүй уулзадаг байбаб. Тиихэдэ тэдэнэр 15-тайшье болоогүй ябаа. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, ерээдүйн уласхоорондын гроссмейстер, СССР-эй хоёр дахин чемпион Лев Псахис болон Елена Ахмыловская гэгшэд һэн. Тиихэдэ эдэнэр бэлигтэй бэрхэ эдир шатаршад байһанаа харуулһан юм. Хурдан түргэн бодолтой Псахис хэтэрмэ сэдьхэлээ хүдэлэнгөөр наадажа, ходо ходо урагшагүйдэдэг байгаа. Харин Елена хэды эдир залуушье һаа, тэсэбэритэйгээр, үсэд нэтэрүүгээр наададаг байһаараа онсо шалгардаг һэн. Сэхыень хэлэхэдэ, балшар жаахан басагые дүмэжэ наадаагүйшье һээмни, манай партинууд эхэнхидээ тэнсэлгээр дүүрэдэг байба. Би имагтал нэгэ партида илалта түйлаа һэм.

Тэртээ бусажа ерэхэдээ, Красноярскда бэлигтэй бэрхэ эдир шатаршантай уулзаһан тухайдаа РСФСР-эй Шатарай федерациин заседани дээрэ хөөрэбэб. Эдиршүүлэй дунда һуралсал һорилгын бэлэдхэлдэ хабаадахыень Лэные уряа һэн. Уданшьегүй тэрэ эдиршүүлэй бүхэсоюзна спартакиадада РСФСР-эй суглуулагдамал командын нэрэ хүндые хамгаалһан байгаа. Командын бүридэлдэ орожо наадаһан Ахмыловская спортивна амжалтануудайнгаа түлөө түрүүшынхеэ алтан медаляар шагнагдаһан юм.

Дүрбэн жэлэй үнгэрхэдэ, ажабайдал бидэнэй харгые дахинаа ниилүүлбэ. Тиихэ үедэ уласхоорондын мастер болоод ябаһан Ахмыловскаягай тренер-секундант болобоб. Эндэ тэрэ дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй дүрбэнэй нэгэ хубида дүршэл ехэтэй Татьяна Лемачкатай уулзаба. Софида үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөн эхинһээ эсэс хүрэтэрөө айхабтар шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Мүрысөөнэй дүүрэтэр гурбан партиин үлөөд байхада, Елена нүгөөдэе хүсэжэ, элжээтэ, наймадахи уулзалгадаа бүлюу байдалтай болоһон аад, хүлисэшэгүй алдуу гаргажа, шүүгдэшөө һэн. Энэ яаха аргагүй хүндэ хүшэр байдалда залуу басаган нугаршагүй хүсэл эрмэлзэлтэй, зориг түгэлдэр байһанаа харуулба. Һүүлшын хоёр партида Елена илалта түйлажа, энэ уулзалгаяа шүүжэ гараа бэлэй...

Саашадаа би бэлигтэй бэрхэ шатарша басаганай мэргэжэл шадабариин ургалтын хойноһоо алдангүй адаглаһан байхаб. Тэрэ ехэ амжалтануудые түйлаа. Дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө зоно хоорондын мүрысөөнүүдтэ Ахмыловская хоёр дахин илажа гараһан намтартай. Сэхыень хэлэхэдэ, тэрэнэй намтарта урагшагүйдэлгэнүүдшье тохёолдоһон байха. Илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ тэрэ урагшагүйдөө. Зүгөөр эдэ бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые Еленын дабажа гараһыень тэрэнэй һүүлшын амжалта элирхэйлэн гэршэлнэ. Тиигэжэ тэрэ дэлхэйн чемпионкотой наадаха эрхэдэ хүртөө. Ахмыловскаягай шатарай рейтинг 2355 балл болоно. Энэнь дэлхэйн эхэнэр шатаршадай дунда тэрэниие табадахи һуурида гаргана.

Ахмыловская гол түлэб позиционно наада баримталдаг юм. Тэрэ удаан саг соо шудамар бэрхээр, тэсэбэритэйгээр хамгаалалта хэдэг, тиигэжэ байтараа, орёо шанга тэмсэлдэ нүгөөдынгөө байдалые зүбөөр тайлбарилжа, эршэмтэйгээр добтолдог байна. Тэрэ урдаа табиһан зорилгоёо заатагүй бэелүүлхые оролдодог хүн юм. Зорилгодоо хүрэжэ шададаг байһыень урдахи ехэ мүрысөөнэй һүүлшын наадануд элирхэйлэн харуулна. Хитад шатаршан У. Минцяниие илажа гарабал, түрүү һуури эзэлхэ ёһотой һэн. Илалта түйлаха гэһэн зорилго урдаа табяад, һанаһанаа бэелүүлһэн байгаа.

Майя Чибурданидзитай уулзалгань ямараар үнгэрхэ гээшэб? Дэлхэйн чемпионка шүүхэ ёһотой гэжэ олонхи мэргэжэлтэд тоолоно. Жэшээнь, Нона Гаприндашвилиин хэлэһэн үгэнүүдые энэ талаар дурдалтай: «Түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадагшад соохоо Ахмыловская гансаараа жэгдэ һайнаар, бата найдамтайгаар наадаа. Зүгөөр Чибурданидзитай мүрысөөндэ Ахмыловская ехэ...

МҮРЫСӨӨН ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Эртэ урдын нааданда дуратай олон миллион хүнүүдэй һараһаа үлүү саг соо һонирхон хараһан шатарай гайхамшагта зүжэгэй хүшэгэ дахинаа сэлигдэбэ. Гарри Каспаров Анатолий Карпов хоёрой хоорондо шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө харюугаа абалгын мүрысөөнэй хоёрдохи хахадынь «Ленинград» гостиницын концертнэ зал соо эхилбэ.

Энэ ехэ мүрысөөе хараха дуратайшуул олон. Лондоной «Парк лейн» гэжэ отелиин залһаа хоёр дахин олон хүнүүдые Ленинградай залай багтаадагшье һаань, хараха дуратайшуул билет абажа шаданагүй. Сэхыень хэлэбэл, билед үүдые худалдангүй, шатарай ехэ ехэ клубуудай эдэбхитэдэй дунда хубаарилха гэһэн шиидхэбэри гаргагдаа.

Мүрысөөндэ хабаадагшад секундантнуудтаяа хамта городой хон-жэн заха булангуудта байрлаба. «Ленинград» болон «Прибалтийская» гостиницануудта номернууд тэдэнэй мэдэлдэ үгтэнхэй.

Энэ мүрысөөн тухай бэшэжэ байһан олон тоото журналистнууд зал сооһоо, мүн мониторнуудай туһаламжаар хэблэлэй түбһөө нааданай хойноһоо адаглажа ш[illegible] тиин наадаг[illegible] дахин бюлл[illegible] юм. Электрон[illegible] хойлолгын ма[illegible] ламжаар тэд[illegible] дай урда т[illegible] нууд тухай, [illegible] лон Карповай[illegible] даһан бүхы [illegible] али бүхы б[illegible] дые абажа ш[illegible]

Харюугаа [illegible] сөөндэ хабаа[illegible] лагдажа, тус[illegible] тоогдоо.

Нева мүрэ[illegible] хотодо үнг[illegible] мүрысөөнэй [illegible] гэжэлтэдтэ, [illegible] рюулагдажа, [illegible] семинар үнг[illegible] Африкын ба [illegible] хүгжөөжэ бай[illegible] [illegible]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Ургаса-86. «Үүсхэлшэд үгэдөө хүрэнэ»,— репортаж. «Мал ажал — онсо шухала һалбари». — суглуулбари. «КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө» суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. Хурдадхалгын замууд. «Шэнэдхэн хубилгалгын түрүүшын алхамууд» — Буркоопсоюзай эмхидхэлэй таһагай начальник Т. Горюновагай статья. Республикын Верховно Соведтэ. Ажалшадай бэшэгүүдтэй хүдэлмэри. «Гол анхаралаа хүндэ зорюулха» — КПСС-эй Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь Т. Тахановай статья. Газетэдэ харюусана.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ажалшадай халаан» — республикын мэргэжэлэй техническэ училищинуудай багшанарай зүблөөнһөө Л. Зандановагай хэһэн тоосоон. Дэлхэйн түбинүүдһээ. Уласхоорондын мэдээсэлнүүд. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Байгал хударай түрэл һайхан хизаар» — материалнуудай суглуулбари. Нютаг нютагай һонинуудай дээжэһээ. Сонсхолнууд.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — «Повстанческая история». 6-дахи сери. «Раскаты грома». 11.00 — Нефтиин болон газай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ. Баримтата фильмүүд. 11.30 — «Эб найрамдал ба залуушуул». 12.10 — «Арһан бүмбэгэ» клубай шангай түлөө футболоор һурагшадай бүхэсоюзна мүрысөөнэй түгэсхэл. 12.55 — Шэнэ һонин. (13.00 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.35 — Ород хэлэн. 17.10 — «Чувашай угалзанууд». Улаан-Үдэ. 17.40 — киножурнал. 17.50 — «Буряадай залуушуул» гэжэ республиканска газетэ тухай хөөрөөн. 18.30 — «Сэлэнгэ» (буряадаар). Москва. 19.00 — Мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». Улаан-Үдэ. 20.00 — Шэнэ һонин. (буряадаар). 20.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. Москва. 20.50 — «Повстанческая история». 7-дохи сери. «Не на жизнь, а на смерть». 22.00 — «Время». 22.35 — «Повстанческая история». 8-дахи сери. «И близок день». 00.00 — Фильм-концерт. 00.35 — «Мүноодэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.35, 10.35 — Хүгжэм. 3-дахи класс. 9.55 — Гол мүрэнэй транспортаар пассажирнуудые хангалгын дүй дүршэл. 10.05, 13.40 — Англи хэлэн. 10.55 — Судн[а]нуудые дамжуулдаг шлюзүүдые автоматизацилга. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Обществоведени. 11.35, 12.40 — Ород үльгэрнүүдэй геройнууд. 5-дахи класс. 12.05 — Библиотекэ соогуур аяншалга. 13.10 — Түүхэ. 6-дахи класс. 14.10 — В. Астафьевай зохёолнуудай хуудаһануудаар. 14.55 — Географи. 7-дохи класс. 15.25 — Гете. «Фауст». 1-дэхи фильм. 16.20 — Шэнэ һонин. 16.25 — Баримтата фильм. Улаан-Үдэ. 17.05 — Баримтата фильм. Москва. 17.40 — «Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ». 18.10 — «Ородой музей». 18.40 — Баримтата фильм. Улаан-Үдэ. 19.00 — Концерт. 19.30 — «Өөһэдынгөө газар дээрэ ажаһуунабди». Москва. 20.00 — «Манай үдэрнүүдэй почто». 20.30 — Арадай аялга дуунууд. фильм. Москва. 21.00 — «Ам...галан нойрсогты». 21.15 — Волейбо[л] [illegible] чемпионат. [illegible] эй болон КНР-[illegible] дамал команда[illegible] «Время». 22.35 — [illegible] жуулга.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-[illegible]4-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-[illegible]-03, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина [illegible] Н-00608. Заказ № 205. Индекс 04[illegible]

Редактор Р. Б. Г[illegible]